

esmuc

Treball Fi de grau

UN RECITAL INCLUSIU

Un concert amb persones especials

Estudiant: Maria Cuatrecasas Estévez
Especialitat/ Violí - Interpretació
Àmbit/Modalitat: Música clàssica i contemporània
Director/a: Albert Gumí
Curs: 2018-2019

Vistiplau
del director/a
del Treball

“Music is a language, and for children it can be a stimulating language, a consoling language. It can encourage, hearten, delight and speak to the inmost part of the child. Music can ask stimulating questions and give satisfying answers. It can activate and then support the activity it has evoked. The right music, perceptively used, can lift the handicapped child out of the confines of his pathology and place him on a plane of experience and response, where he is considerably free of intellectual or emotional dysfunction”.¹

¹ Citat a: SALMON, Shriley. “Music for everyone” [en línia]

EXTRACTE

L'objectiu principal i la base d'aquest projecte ha sigut organitzar un concert inclusiu, en el qual hem participat músics de l'Esmuc i un grup de músics del Centre Ocupacional Bogatell. En el treball escrit consta tot el procediment que s'ha fet fins arribar al dia del concert (com s'han organitzat les sessions, la instrumentació, el repertori, etc.). Per tant, bona part d'aquest treball es basa en l'experiència pròpia de l'organització d'aquest concert; però també hi consta una part teòrica on s'explica l'educació inclusiva, i en especial, la música comunitària inclusiva.

EXTRACTO

El objetivo principal y la base de este proyecto ha sido organizar un concierto inclusivo, en el cual hemos participado músicos de Esmuc y un grupo de músicos del Centre Ocupacional Bogatell. En el trabajo escrito consta todo el procedimiento que se ha hecho hasta llegar al día del concierto (como se han organizado las sesiones, la instrumentación, el repertorio, etc.). Por lo tanto, buena parte de este trabajo se basa en la experiencia propia de la organización de este concierto; pero también consta una parte teórica donde se explica la educación inclusiva, y en especial, la música comunitaria inclusiva.

ABSTRACT

The main goal and the basis of this project was to organize an inclusive concert, in which Esmuc's musicians and people from Centre Ocupacional Bogatell participated. In this project, I have written the procedure that we followed until the day of the concert (organization sessions, instrumentation, repertoire, etc.). Therefore, much of this work is based on the personal experience of organizing this concert; but it also consists of a theoretical part about inclusive education, and specially, community inclusive music.

SUMARI

1. Introducció	p. 1
2. Educació inclusiva	p. 4
2.1. Definició	p. 4
2. 2. Problemàtiques i desafiaments	p. 6
2. 3. La pràctica	p. 8
3. Música inclusiva i Música comunitària	p. 10
3. 1. Música inclusiva	p. 10
3. 1. 1. Mètode Orff	p. 11
3. 1. 2. Aplicació de la música inclusiva	p. 14
3. 2. Música comunitària	p. 16
4. Musicoteràpia VS Música comunitària inclusiva	p. 19
5. El projecte: El pas del dia	p. 21
5.1. Les sessions	p. 21
5. 2. El repertori	p. 22
5. 2. 1. Paisatge sonor	p. 24
5. 2. 2. Instrumentació	p. 25
5. 3. Composició oberta	p. 30
6. Conclusions	p. 32
7. Bibliografia i Webgrafia	p. 37
8. Annexos	p. 39
8.1. Annex 1: Guió del concert	p. 39
8. 2. Annex 2: Diari de les sessions	p. 44
8. 3. Annex 3: DVD (vídeo de presentació i vídeo del concert)	p. 62

1. INTRODUCCIÓ

Tal i com indica el títol d'aquest Treball de Final de grau, el seu objectiu essencial ha estat organitzar un concert inclusiu, el qual s'ha dut a terme el 27 de març a l'Esmuc en col·laboració amb el Centre Ocupacional Bogatell. En aquest treball s'explica, d'una banda, tot el procediment realitzat fins arribar al dia del concert i, d'altra banda, un marc teòric sobre música i diversitat funcional des d'una visió inclusiva.

Per tal de fer possible aquest projecte, s'ha hagut de fer un pla de treball amb els responsables del centre, s'ha escollit un repertori adient, s'ha pensat quins instruments eren més adequats pels músics de Bogatell i s'ha elaborat el guió del concert, el qual inclou música, imatges i poemes.

La raó per la qual s'ha decidit enfocar el treball des del punt de vista de la música inclusiva, ha sigut perquè al llarg dels anys de la carrera com a intèrpret de violí, però també com a músic, es pot constatar que hi ha moltes vessants dins del món de la interpretació, com podria ser formar part d'un grup de música de cambra o d'una orquestra, però una altra vessant és la música comunitària i inclusiva. Tot i que a l'Esmuc no s'ensenya cap assignatura concreta sobre aquests àmbits, sí que hi ha diversos professors que hi estan relacionats d'alguna manera, i han possibilitat una aproximació en un aspecte més ampli i integrador de la música. Personalment, he considerat molt interessant investigar un món que per mi era gairebé desconegut i, especialment, portar a la pràctica un procés creatiu de música inclusiva.

Un tema important a l'hora d'enfocar aquest treball ha estat la diferenciació, des del primer moment, entre musicoteràpia i música inclusiva, conceptes que es poden confondre però que no són el mateix. La musicoteràpia fa servir la música per tal de curar o millorar la qualitat de vida de persones, és a dir, la música s'utilitza com a tractament.¹ En canvi, en la música inclusiva no es pretén curar a ningú, no hi ha un objectiu de salut, sinó que l'objectiu és gaudir de la música

¹ TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA [en línia]

plegats i aprendre els uns dels altres. Òbviament, es podria dir que la música inclusiva també “ajuda” a totes les persones, també va bé, ja que sempre hi ha un aprenentatge al darrere i una experiència significativa.

Pel que fa a la metodologia, aquest treball està basat en l'experiència pròpia i en la pràctica feta després d'una sèrie de plantejaments realitzats. Podria encaixar dins la categoria de l'“aplicació d'un objectiu o d'una hipòtesi” ja que el propòsit és la realització d'un concert. Cal dir, però, que en els projectes inclusius, el procediment és igual d'important que l'objectiu, en aquest cas el propi concert. Durant aquest procés és quan les persones experimenten, opinen, proven, repeteixen, canvien... El que és cert és que, per a tothom, pel sol fet que hi hagi una persona externa escoltant, la sensació i la interpretació són diferents, la qual cosa és molt significativa i converteix el concert en un moment molt especial.

El plantejament del treball s'ha dividit en dues parts molt clares: una part pràctica que consisteix en l'organització del concert inclusiu, amb persones del Centre Ocupacional Bogatell i també amb la col·laboració d'altres músics de l'Esmuc; i una altra part més teòrica on consta el procediment de la preparació del concert i de tot el projecte de forma detallada i on també es reflexiona sobre la relació entre la música i la diversitat funcional des d'una visió inclusiva. A part, s'ha considerat important adjuntar en un annex el guió del concert, i el diari que s'ha anat fent de cada sessió amb els companys del centre, per tal de deixar constància del recorregut i la meva experiència més subjectiva i personal.

A l'hora de cercar bibliografia, s'ha constatat que tant la música comunitària com la música inclusiva en tenen relativament poca; la majoria està enfocada a l'educació inclusiva dels infants, i tracta sobre la inclusió a les aules dels ensenyaments obligatoris. Malgrat ser un treball de música inclusiva i no enfocada a infants, sinó a persones adultes, s'ha considerat oportú parlar de l'educació inclusiva, perquè fer música inclusiva o art inclusiu també és una manera d'educar, ja que a més de gaudir, tots estem aprenent de tots. Dins de l'àmbit de l'educació inclusiva també hi ha molts termes que es poden aplicar o utilitzar quan s'està fent aquesta música integradora.

Aquest projecte no hagués estat possible sense el meu tutor, l'Albert Gumí, qui, des del primer moment que li vaig comentar com el volia enfocar, es va mostrar il·lusionat, amb moltes ganes de guiar el treball i d'ajudar-me. També, gràcies a ell, vaig poder conèixer les persones del centre amb el qual he col·laborat, el Centre Ocupacional Bogatell, a qui també he de donar les gràcies per totes les facilitats que m'han posat des del principi. En especial, vull agrair la dedicació i el suport prestat per l'educadora Anabel Madueño, qui ens ha acompanyat en bona part de les sessions i el dia del concert. Al centre vaig conèixer moltes persones, però les que van participar en el projecte van ser la Mònica Lacruz, la Verónica García, en Marc Cirera, en Cristian Arauzo, en Roc Guardia, en David Oriol, la Núria Camats i l'Ivan Mallorques; tots ells s'hi han implicat setmana rere setmana, i hem pogut compartir molts somriures i molta música. També vull agrair als meus amics músics de l'Esmuc, que van tocar juntament amb mi i els músics de Bogatell al concert i van venir a fer alguna sessió al centre: la Mar Esteban, la Begoña Hernández, l'Ignasi Piera i la Laura Riera. Per acabar, també donar les gràcies a en Daniel Falces, qui va recitar els poemes el dia del concert.

2. L' EDUCACIÓ INCLUSIVA

2. 1. Definició

Segons la *Gran Enciclopèdia Catalana*, l'escola inclusiva és un “centre educatiu en què es valora la diversitat com un element enriquidor del procés d'aprenentatge i del desenvolupament de l'individu”.² Susan Stainback, una de les persones més representatives dins l'àmbit de l'educació inclusiva, la defineix de la següent manera: “el procés pel qual s'ofereix a tots els infants sense distinció de la discapacitat, la raça o qualsevol altra diferència, l'oportunitat per continuar sent membre de la classe ordinària i per aprendre dels seus companys, i juntament amb ells, dins l'aula”.³ És a dir, l'educació inclusiva consisteix en no discriminar a cap persona, independentment de les seves diferències, a l'hora d'ensenyar, i veure aquestes diferències com una possibilitat d'enriquiment per a tothom. Un dels punts més importants de l'educació inclusiva és que cada persona té unes característiques, interessos i capacitats d'aprenentatge diferents, i per tant, per tal d'aconseguir aquesta inclusió, s'han de fer els canvis necessaris pel que fa als continguts i estratègies utilitzats en el procés d'aprenentatge. És important remarcar que, a més, aquest tipus d'educació remet al concepte d'equitat educativa, és a dir, que tothom té el mateix dret i les mateixes oportunitats per accedir al sistema educatiu.⁴

Un factor molt important del qual parteix l'educació inclusiva és la igualtat basada en la moral o els valors; tot alumne té dret a ser educat juntament amb el seus companys, tot alumne té el mateix dret a formar part de la comunitat. Cal destacar aquesta idea: “La raó última de l'educació de qualitat dels alumnes en un context inclusiu no deriva de la recerca, ni de les lleis, ni de la pedagogia, sinó dels valors. Quina mena de societat volem crear? Quins valors respectem?”.⁵

² ENCICLOPÈDIA CATALANA [en línia]

³ STAINBACK, Susan B. “L'educació inclusiva: definició, context i motius”, p. 1

⁴ CALVO, Gloria. “La formació de docents para la inclusió educativa”, p. 3

⁵ STAINBACK, Susan B. Op. cit., p. 4

L'educació inclusiva no només va enfocada a les persones que tenen diversitat funcional, sinó que es pretén eliminar l'exclusió social de qualsevol tipus. Hi ha diversos estudis que demostren que la qualitat de l'aprenentatge depèn en bona mesura, de les influències de l'escola i la llar, com afirmen Dyson, Howes i Roberts a *A systematic review of the effectiveness of school-level actions for promoting participation by all students*. És per això que es defensa que malgrat hi hagi persones que presenten algun tipus de necessitat especial, la millor manera perquè tots puguin aprendre de la forma més eficient és reorganitzar les escoles ordinàries dins de la comunitat. El que vol l'educació inclusiva és barrejar a tot tipus de persones amb diferències individuals, i aprofitar aquestes diferències per enriquir l'aprenentatge, al contrari de veure-ho com problemes que s'hagin de resoldre.

Segons un estudi de Mel Ainscow, podem conceptualitzar la inclusió de cinc maneres diferents:⁶

- La inclusió relacionada amb la discapacitat i les “necessitats educatives especials”: És la inclusió que es dona quan incorporem els infants amb diversitat funcional i necessitats educatives especials en el marc d'una escola o institut de règim normal enlloc de segregat-los en escoles especials només per a ells.
- La inclusió com a resposta a les exclusions disciplinàries: En aquest cas, la inclusió consisteix a no discriminar a persones que es considera que tenen necessitats educatives especials a causa de les “dificultats conductuals” i que també tinguin la oportunitat d'estudiar en escoles de règim normal.
- La inclusió en referència a tots els grups vulnerables d'exclusió: Aquesta inclusió interpel·la a totes les persones que es troben en perill d'exclusió social, com per exemple, persones que tinguin dificultats per accedir a l'escola, noies embarassades o amb fills que estiguin estudiant, etc.

⁶ AINSCOW, Mel. “Fer inclusiva l'educació: Com s'hauria de conceptualitzar la tasca?”

- La inclusió com a promoció d'una escola per a tots: Aquesta inclusió fa referència al moviment “l'educació per a tots”, que es va crear el 1990 per tal de millorar l'accés i la participació a l'educació arreu del món, en especial, a les regions més pobres.
- La inclusió com una proposta de principis per a l'educació.

Aquest treball parteix de la inclusió que s'explica al primer grup: “la inclusió relacionada amb la discapacitat i les necessitats educatives especials”. El que explica Ainscow sobre aquest aspecte és que a vegades s'ha qüestionat la utilitat d'aquest enfocament, ja que en intentar aconseguir una participació total, s'acaba centrant més en la discapacitat o la necessitat especial, i s'ignoren les maneres amb les que es podria impedir o fomentar la participació de qualsevol alumne. En el mateix sentit, Pamela S. Wolfe i Tracey E. Hall, consideren que centrar-se en la discapacitat a la classe, nega a l'estudiant la opció d'integrar-se.⁷

Tot i que hi ha qui argumenta que les persones amb diversitat funcional poden estar més ben ateses en entorns especials, una perspectiva que té en compte els drets inclusius qüestionen aquests arguments.

2. 2. Problemàtiques i desafiaments

Sovint, els mètodes utilitzats a l'hora de tractar persones amb diversitat funcional el que fan és fomentar la segregació i la desigualtat, i el psicòleg Kenneth Clark va afirmar que “la segregació és la manera com una societat diu a un grup de persones que són inferiors envers els altres grups”.⁸ Encara que aquesta segregació s'hagi fet amb la intenció d'ajudar els alumnes, cal tenir en compte els estudis, com per exemple els de Mel Ainscow, que afirmen que aquest enfocament perjudica als alumnes afectats.

⁷ WOLFE, Pamela S.; Hall, TRACEY E. “Making Inclusion a Reality for Students With Severe Disabilities”, p. 1

⁸ STAINBACK, Susan B. “L'educació inclusiva: definició, context i motius”, p. 5

El mateix autor també explica la paradoxa que sorgeix quan, d'una banda es fa una discriminació positiva cap als més vulnerables, però de l'altra banda, se'ls pot estar limitant les oportunitats que tenen ells mateixos.

Una altra problemàtica de la que parla Georg Feuser, és el tema de les etiquetes, ja que quan les estem utilitzant, estem provocant el resultat contrari del que busca la inclusió. És impossible pretendre tractar una persona d'igual a igual i amb els mateixos drets i valors quan l'estem anomenant discapacitat mentalment, perquè amb això, ja l'estem discriminant i segregant. Ell mateix afirma que "Inclusive education (...) is not a luxury but a cultural necessity and an ethical obligation of the importance of a human right".⁹

Un desafiament important que mostra la professora Salmon és el repte inconscient (o a vegades conscient) en el qual ens preguntem què representen les persones amb diversitat funcional per a nosaltres i per a tota la societat. La seva presència fa que canviïn les percepcions d'uns als altres i la manera de veure el potencial humà; desafien les nostres opinions basades en els drets i valors fonamentals i les diferents maneres de veure l'educació. Classificar les persones segons una discapacitat mental, ser sord o cec, és el procés de registrar els símptomes que podem veure, intentem entendre l'altre persona amb l'error de basar-nos en les normes socials dominants. Fredi Saal, una persona amb diversitat funcional afirma que algú no esdevé anormal per culpa de la seva discapacitat, sinó perquè la resta de la societat l'ha rebutjat i l'ha exclòs.¹⁰ Sovint, en establir contacte amb persones amb diversitat funcional, es creen barreres perquè només es té en compte aquesta diferència; però quan l'apropament es fa amb una altra perspectiva, i no es té tant en compte la discapacitat en si, les diferències disminueixen i l'apropament és més profund.

⁹ Citat a: SALMON, Shriley. "Music for everyone" [en línia]

¹⁰ Ibídem

2. 3. La pràctica

Stainback afirma que posar en pràctica l'escolarització inclusiva és com aplicar el que hem estat fent des que som petits, com per exemple, adaptar els jocs per tal que puguin jugar-hi els nostres amics, germans, etc. Amb aquest exemple ens vol explicar que no és difícil trobar maneres perquè tothom es pugui unir a la nostra activitat; la clau en aquesta frase és la voluntat, si volem que sigui possible, ho serà. És per això que la pràctica de l'educació inclusiva pot ser senzilla; consisteix en "ensenyar als infants que a l'hora d'aprendre a interactuar socialment i a compartir comportaments, no cal excloure a certes persones del grup".¹¹ Aquesta exclusió, no només afecta a la persona discriminada, sinó també a tots els alumnes, ja que s'està privant a tots ells d'aprendre dels seus companys i sobre ells.

Diferents estudis han demostrat que la inclusió d'alumnes amb diversitat funcional a les escoles convencionals té beneficis per a tots, i especialment, ajuda a millorar l'acceptació social, l'autoestima i les habilitats socials.¹² Cal ensenyar als infants a comprendre quines són les necessitats dels seus companys, i per aconseguir-ho, són necessaris programes adequats i oportunitats educatives en contextos integrats. Ara bé, per tal de garantir les condicions socials, materials i culturals de l'aprenentatge també són necessàries polítiques públiques integrals, ja que no només l'escola pot educar.¹³ Des de la visió inclusiva, l'escola no es veu com a únic lloc d'aprenentatge, sinó com un lloc d'educació dins les comunitats; i per tant, el seu rol és recolzar l'educació de les comunitats i no monopolitzar-la.

Per garantir aquesta educació inclusiva és molt important la formació de docents capaços de dur-la a terme. Per tal que un docent compleixi els objectius de la inclusió educativa és important que sempre estigui disposat a aprendre, ser responsable i innovador, plantejar-se les pròpies estratègies i trobar recursos

¹¹ STAINBACK, Susan B. "L'educació inclusiva: definició, context i motius", p. 1

¹² WOLFE, Pamela S.; Hall, TRACEY E. "Making Inclusion a Reality for Students With Severe Disabilities", p. 2

¹³ CALVO, Gloria. "La formación de docentes para la inclusión educativa", p. 3

perquè tothom pugui aprendre.¹⁴ Són necessaris professors que sàpiguen treballar en equip i que ho fomentin, que formin grups multidisciplinaris i així, afavorir a una comprensió i una atenció integral a la vulnerabilitat. És important la col·laboració entre professionals de l'educació "general" i professionals de l'educació "especial" per tal d'assegurar una integració apropiada i un bon programa educatiu.¹⁵

L'educació inclusiva és un àmbit que està desenvolupant-se i cada cop més educadors s'hi interessen. Per fer-la possible són necessaris una sèrie de canvis, com, per exemple els que proposa Ainscow: d'una banda, afirma que s'ha d'augmentar la participació dels alumnes i reduir la seva exclusió pel que fa a les comunitats de les escoles locals, però també a les cultures i al currículum. D'altra banda, defensa la reestructuració de les cultures, de les polítiques i de les pràctiques que es duen a terme a les escoles per tal de fomentar la diversitat dins l'alumnat. I per acabar, postula que s'ha d'assegurar la presència, la participació i l'assoliment de totes les persones que estiguin en risc d'exclusió, i no només les que tinguin diversitat funcional.¹⁶ Per tal de poder fer una educació inclusiva cal modificar l'estructura, el funcionament i la proposta pedagògica que hi ha a les escoles actualment, i així, poder cobrir les necessitats educatives de tots els alumnes, que tothom obtingui èxit en l'aprenentatge i poder participar en igualtat de condicions. La música pot ser un molt bon mitjà per aconseguir la inclusió en els diferents àmbits de la vida; tal i com afirma Fernández Carrión, "en este contexto, sabemos que el uso de la música contribuye a generar prácticas conducentes a la inclusión escolar o social".¹⁷

¹⁴ CALVO, Gloria. "La formación de docentes para la inclusión educativa", p. 6

¹⁵ WOLFE, Pamela S.; Hall, TRACEY E. "Making Inclusion a Reality for Students With Severe Disabilities", p. 2

¹⁶ AINSLOW, Mel. "Fer inclusiva l'educació: Com s'hauria de conceptualitzar la tasca?", p. 5-6

¹⁷ Citat a: GARCIA HERRERA, Ana M^a. "Formación musical y uso de la música en Educación Infantil: evaluación en maestros y futuros maestros"

3. MÚSICA INCLUSIVA I MÚSICA COMUNITÀRIA

Música comunitària i música inclusiva són dos termes fonamentals en aquest treball, i és convenient explicar-los i analitzar com la finalitat dels dos conceptes és molt propera. La música inclusiva és aquella que pretén “incloure” a totes les persones que estan en risc d'exclusió social, mentre que la música comunitària és l'acció de fer música tots plegats, per tal que tothom senti que forma part d'aquesta comunitat; vol oferir la possibilitat als que no poden accedir al món de la música a tenir-ne la oportunitat. Al meu entendre, podríem dir que la música inclusiva és una part de la música comunitària, ja que no només pretén fer arribar a la música a tothom, sinó que també té la intenció d'incloure una part de la població que està més exclosa.

3. 1. Música inclusiva

La inclusió és el dret pel qual totes les persones han de tenir les mateixes oportunitats per poder participar en qualsevol àrea de la vida comunitària. Amb aquest dret, segons Salmon, “inclusion is a human right that accepts the differences among people as a natural and creative part of life”.¹⁸ Per tant, aquesta vessant de la música implica la inclusió de persones a certs col·lectius, i, d'aquesta manera, s'aconsegueix una forma d'oferir més oportunitats per accedir al món de la música i poder gaudir-ne tots plegats sense discriminar a ningú per les seves diferències.

Malgrat que cada vegada es troben més exemples de música i inclusió, encara ara es segueix veient la música com un món exclusiu i elitista, però el que defensen la majoria dels educadors musicals és que veuen la música com a un canal de comunicació per a tothom, com a un procés social, com a una manera de desenvolupar diverses habilitats (emocionals, cognitives, etc.) i com a una eina per promoure el benestar i l'autoestima.¹⁹

¹⁸ SALMON, Shirley. “Inclusion and Orff Schulwerk”, p. 12

¹⁹ BURNARD, Pamela; DILLON, Steven C.; RUSINEK, GABRIL; SAETHER, Eva. “Inclusive pedagogies in music education”, p. 4

3. 1. 1. Mètode Orff

Tot i que el Mètode Orff és anterior als conceptes de música comunitària i inclusiva, sens dubte aquest mètode contenia ja la llavor del que serien projectes socials inclusius. Per aquest motiu, avui en dia trobem projectes de música inclusiva (com per exemple els que organitza l'associació Integrasons²⁰) que s'han basat en els estudis que va fer Carl Orff i que va desenvolupar al llarg de la seva carrera com a professor. Per això, s'ha considerat adequat explicar l'origen d'aquest mètode i quines són les seves característiques.

Durant la dècada dels anys 20, Carl Orff va desenvolupar el que es coneix com a "Orff's Schulwerk" (mètode Orff) juntament amb Dorothee Gunther a la Guntherschule de Munich, i utilitzant les ensenyances que van dur a terme en aquesta escola, va elaborar amb Gunild Keetman, oient de les seves classes, el mètode que es coneix com a "Orff-Schulwerk: Musik fur Kinder", el qual està basat en una sèrie de repertori que s'ha anat ampliant i sistematitzant. Amb aquest treball, es pretenia explorar la melodia i el ritme a través del cant, instruments de percussió, la parla i el moviment. Aquest mètode es va anar fent famós i cada cop es feia a més llocs del món fins que fins i tot va acabar tenint, l'any 1961, un institut propi (Orff Institute).²¹

Orff utilitzava molt el terme "música elemental", la qual definia de diferents maneres, però sempre posant èmfasi a que no és només música, també és una unitat de moviment, dansa i parla, on no hi ha oients, sinó que tothom hi participa; música no sofisticada sense grans formes ni grans estructures, feta a partir de petites seqüències; música natural, música física, la qual tothom pot aprendre i experimentar amb ella.²²

Malgrat que aquestes idees no estaven pensades per realitzar-les específicament amb persones amb diversitat funcional, ha estat un mètode molt utilitzat en l'àmbit de l'educació i el treball social. Aquest concepte de música

²⁰ INTEGRASONS: *Metodologia i filosofia* [en línia]

²¹ AOSA: *Carl Orff & Gunild Keetman* [en línia]

²² NEAOSA: *Defining Elemental Music* [en línia]

elemental defensa la idea de fer música que tothom pugui practicar i no importen ni l'edat, ni els talents, ni les discapacitats; a més, permet que tothom pugui tocar en un mateix grup sense menysprear ni marginar a cap persona.

Cal destacar també que cada persona té experiències pròpies amb les diferents activitats que es puguin fer, a l'igual que també tenen diferents habilitats depenent de l'àmbit de la música. Trobem persones amb certes discapacitats cognitives que, a través de l'experimentació, exploració i improvisació amb la música, poden expressar de forma directa les seves emocions.

Pel que fa als instruments, segons el sistema d'Orff s'utilitzen tant instruments amb afinació determinada com indeterminada, però són instruments fàcils de tocar i que no necessiten posicions molt incòmodes. És molt important, i moltes vegades també és un gran repte, saber escollir els instruments adequats per a cada persona depenent de les capacitats que tingui cada un. Gertrude Orff, dona de Carl Orff, opinava que "the association of an instrument with an object or an action extends the capacity of the senses. This association has a communicative character".²³

Carl Orff va escriure que una de les coses més importants és deixar que cada persona desenvolupi la seva pròpia manera de tocar i no s'ha d'interferir en aquest procés. Per tal que això passi, sí que es necessita un espai on tothom se senti segur, còmode, on es trobi a gust. Malgrat això, no vol dir que per crear música calgui oferir una llibertat completa, sinó que poden haver-hi normes, però aquestes no han d'inhibir a les persones que estan fent música. Gertrude Orff opina que una bona manera per tal que siguin efectives aquestes normes, és que les creïn les pròpies persones que les hauran de complir.²⁴ Maslow afirma que perquè qualsevol persona pugui desenvolupar-se en aquest sentit s'han de complir algunes necessitats, com per exemple la necessitat de seguretat, protecció, ordre i la falta de por; la necessitat de l'amor; la necessitat del respecte, reconeixement i orgull; i la necessitat d'autosuperació.²⁵

²³ Citat a: SALMON, Shirley. "Inclusion and Orff Schulwerk", p. 14

²⁴ Ibídem, p. 16

²⁵ Citat a: SALMON, Shirley. "Music for everyone" [en línia]

Pel que fa a la metodologia, en improvisació, hi haurà persones que podran inventar, recordar i crear una melodia a partir d'una escala pentatònica, d'altres potser tocaran la seva pròpia melodia amb les notes que tinguin i alguns faran sons més indeterminats; però el que és important és que cada un d'ells toqui en el moment que per ell, sigui el més adequat. En el treball d'Emma Pikler s'explica que és molt important estar atents, observar les capacitats de cada persona i no forçar-la a fer un pas més, ja que no se sentirà en una zona segura, i això encara podria dificultar més el seu desenvolupament.²⁶

Per tant, seguint els principis de l'educació inclusiva, els grups han de tenir en compte a tots els membres que els integren, i també han de tenir present totes les necessitats, habilitats i interessos de cada un. És a dir, tots els participants, tinguin o no diversitat funcional, han d'aprendre i treballar seguint el seu ritme de desenvolupament, però sempre de manera conjunta amb els altres. Segons Georg Feuser hi ha una sèrie de factors necessaris per tal de garantir la inclusió: fer una repartició de les tasques per a cada persona a través de la individualització i de les diferències de cada un; treballar tots plegats en una activitat cooperativa; i tenir un objectiu comú. És important que cada procés es faci amb la intenció d'activar les habilitats de cadascú de la millor manera possible.²⁷ L'interès central de la música inclusiva és ensenyar i aprendre mètodes amb els que les persones amb diversitat funcional puguin crear les seves pròpies experiències.

Orff Schulwerk ofereix una sèrie d'activitats les quals integren música, moviment, dansa, llenguatge i també arts visuals a grups amb persones que tinguin diferents capacitats. A l'hora d'organitzar classes d'aquest tipus, com ja s'ha esmentat, és important tenir en compte totes les necessitats, habilitats i interessos de cada persona. Per això, és necessari que cada persona tingui l'oportunitat de fer música, de moure's, d'expressar-se de forma creativa, de ser actius en algun aspecte; així, tothom sent que forma part d'aquest col·lectiu, i gràcies a la música i la dansa apareix aquest sentiment de pertinença.²⁸

²⁶ Citat a: SALMON, Shirley. "Music for everyone" [en línia]

²⁷ Citat a: SALMON, Shirley. "Inclusion and Orff Schulwerk", p. 17

²⁸ Ibídem, p. 17

Tal i com explica Salmon, tots tenim necessitats especials, i per tant, tots tenim la necessitat i el dret a la no segregació i a ser reconeguts i acceptats com a individuals; a aprendre d'una manera que respecti la nostra forma d'aprenentatge individual, les nostres deficiències i talents, la nostra comunicació, les nostres condicions de vida, etc; i, per acabar, tots tenim dret a l'experiència de la música, de la dansa, del llenguatge i de trobar les nostres pròpies formes d'expressió creatives.²⁹

3. 1. 2. Aplicació de la música inclusiva

En la conferència que feta per Shirley Salmon "Music for everyone",³⁰ la professora opina que pot haver-hi un perill en utilitzar la música només com un mitjà per millorar alguna discapacitat, desenvolupar alguna habilitat o disminuir al màxim una deficiència percebuda, ja que considera que s'està oblidant el sentit principal de la música, que és la diversió i la participació.

La mateixa autora afirma que cada cop hi ha més projectes dirigits conjuntament a persones amb i sense diversitat funcional; i explica que aquests són molt importants, ja que la música és un mètode que permet comunicar-se i expressar-se, i també desenvolupar la creativitat i l'espontaneïtat.

Wilhelm Keller postula que "elemental music enables so-called normal, talented and handicapped to play together in one group without any participant being under or over-challenged",³¹ és a dir, que la música elemental proposada per Orff permet fer música plegats sense que hi hagi barreres. Segons Feuser, l'educació inclusiva significa que tots els participants treballen, toquen, juguen i aprenen plegats, cooperant els uns amb els altres, i ningú és discriminat ni exclòs per la seva discapacitat, encara que a vegades sigui necessària una diferenciació interna perquè cada persona aprengui en el nivell apropiat per al seu desenvolupament.³²

²⁹ SALMON, Shirley. "Inclusion and Orff Schulwerk", p. 18

³⁰ SALMON, Shirley. "Music for everyone" [en línia]

³¹ Citat a: SALMON, Shirley. "Music for everyone" [en línia]

³² Ibídem

A la conferència esmentada, Salmon reflexiona sobre el repte que tenen els educadors que treballen en música inclusiva i comenta quins són els objectius i els mètodes més adequats. Un objectiu molt important és el tema artístic, ja que la intenció és facilitar l'accés a la música, trobar les maneres adequades per guiar a totes les persones de diferents maneres i ajudar-los a que ho aconseguixin i fer que tothom hi pugui participar de la manera amb la qual se senti més còmode. Alguns mètodes per desenvolupar aquest sentit artístic serien el moviment, desenvolupar el fet de fer música de forma individual, en grup i en concerts, utilitzar la improvisació, etc.

Un altre tipus d'objectiu que menciona és que, a través de la música, el moviment i el llenguatge, les persones es puguin desenvolupar socialment i donar suport personal, per això s'intenta reforçar l'autoconfiança i l'autoconsciència, millorar el contacte i la comunicació, ampliar les àrees d'aprenentatge, desenvolupar els interessos i les habilitats individuals, etc. Destaca la importància de trobar uns continguts adequats per aquests grups inclusius, com per exemple, tenir un objectiu comú, i que aquest es pugui dividir per tal que es reparteixin les tasques i els diferents rols en diferents nivells.

Tal i com considera Ana Mª Herrera a la seva tesi:

“Por las múltiples funciones que cumple la música y por su influencia decisiva en la conducta humana, es considerada esencialmente una experiencia multidimensional (Elliot, 1994). Se reconoce y consolida a través de la práctica la acción reparadora de la música como herramienta privilegiada de intervención social que evita que el alumnado con algún tipo de dificultad se sienta excluido socialment.”³³

Salmon esmenta el dret a la pròpia individualitat; el dret d'aprendre de tal forma que es respecti la nostra condició, les nostres necessitats i les nostres possibilitats d'interacció amb el nostre entorn; i el dret a experimentar amb la música, el moviment i el llenguatge per tal de trobar la nostra pròpia expressió creativa, independentment de si hi ha diversitat funcional o no.³⁴

³³ GARCIA HERRERA, Ana M^a. “Formación musical y uso de la música en Educación Infantil: evaluación en maestros y futuros maestros”, p. 81

³⁴ SALMON, Shriley. “Music for everyone” [en línia]

3. 2. Música comunitària

Hi ha evidències que l'art, i la música més concretament, s'ha utilitzat com a eina educativa des de l'antiguitat. Per exemple, Plató ja parlava de "la necessitat de legislar-ne els usos i les característiques a la població, atès que els seus efectes podien ser de gran abast".³⁵ La música és una eina molt útil per tal de mobilitzar i dinamitzar col·lectius socials amb risc d'exclusió, i això és molt necessari per tal de construir una societat pacífica i per facilitar la convivència. En tal sentit, segons Gustems, Gale i Gimeno, la música comunitària és:

"tot un seguit d'iniciatives en el camp social que treballen en l'aplicació col·lectiva d'activitats socials de tot tipus. Més enllà dels valors que aporten i desenvolupen les activitats musicals individuals [...], la pràctica col·lectiva de la música potencia especialment uns altres valors molt preuats per la integració social de les persones: el treball en equip, el respecte, la confiança, el compromís, la responsabilitat, la flexibilitat, la paciència, la participació, la comunicació, l'entusiasme, la llibertat i la igualtat, per citar-ne els principals".³⁶

Tot i que el terme de "música comunitària" va aparèixer a finals dels anys setanta al Regne Unit, això no vol dir que abans no haguessin existit iniciatives que utilitzaven la música com a element de participació. Un exemple d'això seria el treball que va fer Anselm Clavé amb el cant dels obrers. Evidentment, en aquell moment, el mestre Clavé no parlava de música comunitària com a tal, però la seva feina de cohesió social a través de la música és indubtable.

Com explica Cabedo,³⁷ la música ha servit com a element important en la transformació de conflictes interpersonals, però també trobem exemples on la música comunitària ha tingut el paper de fer sentir veus que han estat silenciades en una societat determinada. Tot aquest conjunt d'activitats musicals comunitàries, no pretenen aconseguir una excel·lència musical, sinó que la intenció és millorar la qualitat de vida de les comunitats.

³⁵ GUSTEMS, Josep; GALE, Rebecca i GIMENO, Pau. "Música i acció comunitària, un territori que cal conquerir", p. 11

³⁶ *Ibíd*em, p. 11

³⁷ CABEDO, Alberto. "La música comunitària como modelo de educación, participación e integración social", p.18

Les accions que es duen a terme es basen en una experiència artística compartida per tots el membres, i pretenen deixar de banda la idea que només fa música “qui sap música”, sinó que la pot fer tothom. La música comunitària utilitza l’art per cohesionar un grup de persones i sentir que formen part de la comunitat.

El sentiment de pertànyer a un col·lectiu gràcies al fet de fer música junts és degut, segons Cabedo, a diferents raons. La primera és que tenir un objectiu musical comú, fa que s’estableixin vincles de comunicació entre totes les persones que fan música conjuntament. Una altra raó és que la música és un molt bon mitjà per poder transmetre emocions i sentiments. I en tercer lloc, la música és una bona experiència per veure en el que som iguals i en el que no, ja que aquesta forma part de la nostra cultura i segueix un model estètic establert a la nostra societat, per tant, tothom és capaç d’identificar-se amb ella.³⁸

Al nostre país hi ha bastantes iniciatives que tenen com a propòsit promoure el canvi social mitjançant activitats musicals col·lectives, i no totes estan adreçades als mateixos col·lectius ni als mateixos contextos (a gent gran, a infants, a joves, a col·lectius amb risc d’exclusió, etc.). Per destacar-ne algunes, es podrien esmentar Xamfrà: Centre de Música i Escena del Raval, concerts socials de l’Auditori de Barcelona (Apropa Cultura), el projecte social de Brincadeira, ArTransforma, DO d’acords, l’Escola de Música - Centre de les Arts a l’Hospitalet de Llobregat, etc.

En les pràctiques dutes a terme en aquestes associacions, s’aprofiten les diferències que hi ha entre els diferents integrans, i així, potencien la participació, la inclusió i la quotidianitat de l’experiència musical. Per tant, la seva finalitat no és necessàriament buscar la qualitat musical de les pràctiques sinó buscar aquesta idea de comunitat i cohesió social.

³⁸ CABEDO, Alberto. “La música comunitària como modelo de educación, participación e integración social”, p.17

Els projectes de música comunitària han permès l'accés a una educació musical a persones que potser fins ara tenien dificultat d'accedir-hi, han aconseguit perdre la jerarquia de professor i alumne i les pràctiques musicals han passat a ser plantejades d'una forma més horitzontal.

Uns bons recursos per poder dur a terme aquestes activitats són la utilització de percussió, les noves tecnologies, la percussió corporal, la dansa i el moviment, etc; i és molt important que en el treball que es faci, hi consti l'experimentació, la interpretació i la creació sonora que permeti que tots els seus components s'expressin personalment.³⁹ També, com ja s'ha esmentat, cal fer visibles aquests treballs (a través d'una representació, d'un concert, d'un espectacle, d'una obra de teatre, etc.), ja que a part de conscienciar a tot el públic de la gran feina que es fa i de com n'és de profitós fer aquests projectes, també és un punt motivador per a totes les persones que col·laboren al projecte; sempre és bo tenir una meta, un objectiu per al qual s'hagi de lluitar.

La música comunitària és una poderosa eina de transformació social, crea vincles per cohesionar una comunitat i, alhora, una democratització de la música:

“En nuestra coyuntura social actual, se hace necesaria una llamada a encontrar vínculos entre el marco formal de enseñanza y aprendizaje de la música y las prácticas musicales comunitarias, que pueden enriquecer ambos espacios y redundar en beneficio para las personas y para la educación musical de nuestras sociedades”.⁴⁰

³⁹ GUSTEMS, Josep; GALE, Rebecca i GIMENO, Pau. “Música i acció comunitària, un territori que cal conquerir”, p. 13

⁴⁰ CABEDO, Alberto. “La música comunitària como modelo de educación, participación e integración social”, p.18

4. MUSICOTERÀPIA VS MÚSICA COMUNITÀRIA INCLUSIVA

La següent taula, elaborada per l'autora d'aquest treball, mostra de forma esquemàtica les principals diferències que hi ha entre aquests termes que a vegades poden ser confosos:

Taula 1: Diferències entre la musicoteràpia i la música comunitària inclusiva

	MÚSICA COMUNITÀRIA INCLUSIVA	MUSICOTERÀPIA
DIFERÈNCIES	La música comunitària inclusiva és l'acció de fer música sense excloure a ningú per cap característica i sense finalitats curatives, sinó amb la finalitat de cohesionar.	La musicoteràpia és un "mètode terapèutic basat en la música, destinat a millorar l'estat psíquic i emocional del pacient". ⁴¹
	La música s'escull en relació als gustos del col·lectiu al qual va dirigida.	La música és escollida pel terapeuta a propòsit per obtenir una millora, i per això, és necessari que aquesta sigui analitzada i escollir l'adequada. ⁴²

⁴¹ TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA [en línia]

⁴² SOMARMONÍA [en línia]

	<p>Els projectes basats en música comunitària inclusiva parteixen de la idea que tothom pot fer música, i per tant, totes les persones que hi col·laboren fan música.</p>	<p>Segons la metodologia utilitzada, pot ser que la persona tractada hagi de fer música o escoltar el que fa el terapeuta o una gravació.⁴³</p>
	<p>El conductor ha de tenir coneixements de música, tocar algun instrument i també va bé si sap fer arranjaments o composició a nivell bàsic.</p>	<p>Per a exercir-la és necessari tenir coneixements mèdics, ser professional en l'àmbit de la salut amb coneixements musicals.</p>
	<p>La música és l'eina utilitzada per tal d'assolir diferents objectius, entre els quals, hi ha la inclusió de les persones en risc d'exclusió social, o gaudir amb la música.</p>	<p>La música és el mitjà de treball terapèutic, no la finalitat.⁴⁴</p>

⁴³ MUSICTIP [en línia]

⁴⁴ SOMARMONÍA [en línia]

5. EL PROJECTE: “EL PAS DEL DIA”

El projecte l'he basat en la temàtica del pas del dia, d'aquí ve el seu títol. He considerat oportú escollir un tema pel concert per tal de facilitar-ne la representació. A través de música, poemes i imatges he volgut representar cada moment del dia, des de l'albada fins a la nit, passant pel migdia, per una tempesta i una tarda més tranquil·la. He trobat adequat aquest tema perquè crec que tots tenim molt interioritzat com és cada un d'aquests moments per a nosaltres, i a més, hi ha elements molt bàsics que es poden identificar amb una part del dia en concret, com per exemple els ocells al matí, o el mussol a la nit.

El dia del concert,⁴⁵ malgrat que la temàtica no va ser explicada, sí que es va reproduir un vídeo de presentació⁴⁶ on va sortir el títol del projecte “El pas del dia”. En aquest vídeo es van poder veure imatges i gravacions de les sessions que s'havien fet per preparar el concert. El nom del projecte també va aparèixer a la presentació d'imatges que anaven passant al llarg del concert per tal de contextualitzar cada part del dia. Quan va acabar el concert vaig parlar amb algunes persones que havien estat al públic i aquestes em van dir que el tema s'havia captat perfectament; les imatges van ajudar molt però també va haver-hi certs elements musicals que es van poder identificar ràpidament, com per exemple els ocells o els trons.

5. 1. Les sessions

El primer cop que vaig visitar el Centre Bogatell va ser a l'octubre, però només hi vaig anar per a explicar-li a la directora del centre i a l'Anabel (educadora que m'ajudaria amb el projecte) com volia enfocar el treball, quin paper jugarien les persones que farien amb mi el projecte, etc. També vam aprofitar i em van ensenyar el centre i, en especial, la part on tenen els instruments de música, per tal que em pogués fer una idea del tipus d'instruments amb els quals comptaven.

⁴⁵ Veure el concert a l'Annex 3: DVD

⁴⁶ Veure el vídeo de presentació a l'Annex 3: DVD

Els següents cops que vaig tornar, abans de començar a impartir jo les sessions, van ser un cop al novembre i dues vegades més al gener,. Aquestes trobades van anar molt bé per conèixer diferents persones que assistien al centre, i també per veure com eren les classes de música, com les organitzava l'Anabel i veure a quins recursos recorria. Em va servir, sobretot, per començar a agafar confiança amb totes les persones del centre. Durant aquestes sessions es va anar concretant la idea que li havia plantejat a l'Anabel mesos abans i, així, vam poder posar dates fixes a les sessions que portaria jo per al meu projecte. Vam quedar en començar al més aviat possible, ja que es va decidir que el concert seria a finals de març.

La primera sessió va tenir lloc el 30 de gener, i la darrera va ser el 26 de març, un dia abans del concert. En total, es van fer 9 sessions i un assaig general el mateix dia del concert (algunes classes fetes amb l'Anabel, altres amb companys de l'Esmuc i altres jo sola).⁴⁷

Es va definir un calendari on s'especificaven els objectius i els aspectes que es treballarien cada dia; un calendari que es va anar adaptant segons les necessitats i els imprevistos de cada setmana. Tots vam poder interioritzar la idea del concert, de conèixer les peces, d'assimilar quin instrument tenia cada un i com funcionaven, etc. Mica en mica, tots els participants vam poder fer nostre aquest projecte.

5. 2. El repertori

El repertori d'aquest projecte, el vaig escollir a partir de músiques que ens evocuessin a les parts del dia plantejades: albada, migdia (amb tempesta), tarda i nit. També, des del començament, vaig tenir força clares quines característiques havien de tenir aquestes peces per tal de representar cada part.

⁴⁷ Veure l'Annex 2: Diari de les sessions

Un altre aspecte que va tenir molta rellevància a l'hora d'escollir el repertori, va ser poder imaginar la part de música que farien els músics de Bogatell; no buscant els instruments exactes però sí el paisatge sonor, les textures; i com que ja havia assistit a algunes classes de música que fan al centre, coneixia la varietat d'instruments que tenen. Per això, no només es va pensar en músiques, sinó també en històries o moments de cada una de les parts, i així, ajudar a totes les persones a visualitzar el que es va voler representar en cada un dels moviments. També, per la mateixa raó, es van reforçar els recursos musicals amb suports visuals (projecció d'imatges) i textuals (recital de poemes).

Vaig decidir que la primera peça que representaria l'albada seria el primer moviment del *Quartet per a la fi dels temps*, d'Olivier Messiaen, ja que el propi compositor explica que les parts del violí i del clarinet representen un ocell, element que es relaciona amb la primera part del dia.

L'obra buscada per representar el migdia la vaig escollir alegre i rítmica amb la voluntat de representar un migdia amb un sol radiant, i per això vaig fer una tria d'entre els *44 Duos per a 2 Violins* de Béla Bartók. Els duets que em van semblar més adequats per treballar plegats i per associar amb alguna imatge identificativa del migdia van ser els números 9, 14, 32, 36, 40, i 44.

Una altra part del concert havia de representar una tempesta, ja que aquest fenomen pot quedar molt evident només amb l'ús de certs instruments; i efectivament, després d'utilitzar els anomenats "trons", aquesta idea va quedar molt clara. Per això, vaig decidir no escollir cap peça escrita per algun compositor, sinó que només els nois de Bogatell, amb els seus instruments, representessin la tempesta.

Després d'aquesta tercera part del concert, comença la representació d'una tarda tranquil·la. Per a ella, veia adequada una peça molt natural, molt calmada, i vaig acabar triant el segon moviment del *Concert per a dos violins en re menor* de Johann Sebastian Bach, que ens omple d'una sensació de placidesa i de plena serenitat.

Per acabar el concert, volia trobar una peça que representés la nit i el somni tranquil, però que també reflectís en algun moment els malsons. Aquesta peça va ser la més difícil d'escollir, fins que finalment vaig considerar que el *Duo per a violí i violoncel, H. 157* de Bohuslav Martinu encaixava amb el que es buscava. Aquest duo comença molt tranquil·lament, representant la sensació de somnolència i l'entrada en el son; al mig hi ha un moment de moguda que representa un malson i, finalment, la música torna a la tranquil·litat simbolitzant un estat de somni profund i de pau.

Així doncs, el repertori del concert inclusiu es va plantejar amb el següent programa:

- L'albada: primer moviment del *Quartet per a la fi dels temps*, d'Olivier Messiaen
- El migdia: *Duos per a dos violins* núm. 9, 14, 32, 36, 40, 44, de Béla Bartók
- La tempesta
- La tarda: segon moviment del *Concert per a dos violins en re menor*, de Johann Sebastian Bach
- La nit: primer moviment del *Duo per a violí i violoncel, H. 157*, de Bohuslav Martinu

5. 2. 1. Paisatge sonor

És molt recurrent que en els concerts inclusivament es parli de música oberta, és a dir, música que no està subjecta a una partitura, i per aquesta raó, s'han d'utilitzar tècniques creatives no tradicionals, com el concepte "composició oberta".⁴⁸ Al moment de pensar en la part musical dels músics de Bogatell, sabia que no podia escriure una partitura amb melodies i fer que la toquessin, sinó que havia d'anar a buscar altres mètodes, i és a partir d'aquí quan vaig anar a parar a idees creatives com la que proposa Murray Schafer: el paisatge sonor, el qual el trobem molt ben definit i explicat àmpliament al llibre *El paisaje sonoro y la afinación del mundo*. El que s'entén com a paisatge sonor és l'ambient sonor que pot fer

⁴⁸ Veure el punt del treball 5.3

referència als entorns naturals, urbans i construccions abstractes,⁴⁹ són sons als quals pot ser que no li donem cap importància però formen part del nostre dia a dia.

El paisatge sonor del projecte el vaig haver de pensar abans de començar les sessions amb el Centre Bogatell per saber com enfocar cada una de les sessions. A mesura que vaig anar escollint les peces, vaig pensar en elles en un context inclusiu, però sense tancar-me a res, el que vaig pensar van ser idees, paisatges sonors i efectes que creia importants per tal de representar la imatge de cada part del dia. La tria d'instruments concrets per a cada un, vaig decidir deixar-ho més a mans d'ells. El que ha estat important en aquest projecte és com aquest procés ha anat variant al llarg de les setmanes, ja sigui perquè alguna cosa no acabava d'encaixar o agradar, o bé perquè ells van anar proposant altres idees, complementant la meva feina, i fins i tot, per baixes inesperades d'usuaris del centre.

La versió del concert no va ser exactament igual que l'últim assaig, ja que vam decidir canviar alguns aspectes, però en aquests projectes, com ja s'ha esmentat anteriorment, el procés creatiu pel qual es passa per tal d'elaborar-los, és igual d'important que el resultat final.

5. 2. 2. Instrumentació

En aquest apartat, he decidit escriure-hi les parts instrumentals que van quedar com a definitives a l'últim assaig,⁵⁰ sense explicar les variacions que es van anar produint durant el procés.

Com ja he esmentat, la primera obra, el primer moviment del *Quartet per a la fi dels temps* de Messiaen, representa l'albada. És una obra bastant fàcil d'associar amb aquest moment del dia per la passió que tenia el compositor pels ocells i també perquè en la pròpia partitura explica que el violí i el clarinet han de representar el cant d'un ocell. Al matí, però, a part d'ocells també hi trobem la

⁴⁹ SCHAFFER, Murray R. *El paisaje sonoro y la afinación del mundo*

⁵⁰ Veure l'Annex 1: Guió del concert

rosada, els primers rajos de sol, els animals que es desperten, etc. És per això que vaig demanar als músics uns instruments amb unes característiques determinades, instruments més metàl·lics, més brillants, més ressonants, molt cristal·lins. Es van fer diferents assajos i proves per tal que cadascú pogués escollir l'instrument amb el qual se sentís més còmode. Finalment, la plantilla definitiva va quedar de la següent forma:

Taula 2: Instrumentació del Quartet per la fi dels temps de Messiaen

Messiaen		
Verónica	Triangle	Gotes rosada
Roc	Cortina	Primers rajos
Núria, Cristian, David, Mònica i Marc	Reclams d'ocell	Ocells
Ivan	Copes metàl·liques	Gotes Rosada

La part del migdia volia que fos molt alegre, molt rítmica, un migdia molt assolellat; i per representar aquesta part, com s'ha explicat, vaig escollir sis duets de Bartók per a dos violins. A la següent llista hi ha el número del duet escollit, l'instrument que es toca a part dels dos violins i entre parèntesi hi ha el que representa cada número, o més concretament el que representa l'instrument dels usuaris del centre:

- Duet núm. 9: Pals de fusta (pica-soques)
- Duet núm. 14: Campanes (campanes)
- Duet núm. 32: Rasca (rajos de sol, calor)
- Duet núm. 36: Maraques (insectes)
- Duet núm. 40: Panderetes (imatge d'una persona fent la migdiada al costat d'una festa)
- Duet núm. 44: Cascavells i panderetes (la festa i l'apropament de la tempesta)

Taula 3: Instrumentació dels Duos per a dos violins de Bartók

Bartók		
Duet núm. 9	Marc	Pals de fusta (pica-soques)
Duet núm. 14	Cristian	Campanes afinades (campanes)
Duet núm. 32	Verónica	Rasca (calor, rajos de sol)
Duet núm. 36	Roc, Ivan i David	Maraques (insectes)
Duet núm. 40	Mònica, Cristian i Verónica	Panderetes (migdiada)
Duet núm. 44	Núria, Roc, Marc, Ivan i David	Cascavells (festa)
	Cristian, Verónica i Mònica	Panderetes (festa)

No vaig voler representar una història que seguís cada número, sinó una sèrie d'imatges representatives del migdia, les quals tenen relació però no són consecutives. Trobem un ocell, en concret vaig pensar en un pica-soques, les campanes de l'església del migdia, els rajos de sol i la calor, els insectes, la mandra amb la migdiada i una festa.

Quan acaba l'últim d'aquests duets, vaig voler transmetre la idea que la festa s'acaba i s'apropen els núvols i la tempesta. Aleshores, ve el mal temps, i en comptes d'escollir una peça per a representar la tempesta, vaig preferir deixar que la interpretessin els músics de Bogatell amb els seus instruments. Hi trobem els instruments als quals anomenem trons i els pals de pluja per a significar la pluja.

Taula 4: Instrumentació de la tempesta

TEMPESTA		
David	Trons	Trons
Cristian		
Ivan		
Núria		
Verónica	Pal de pluja	Pluja
Roc		
Mònica		
Marc		

Un cop acabada la tempesta ens trobem amb una tarda ben tranquil·la i pausada, expressada amb el segon moviment del *Concert per a dos violins* de Bach, la qual mica en mica ens va transportant a l'ambient nocturn en el que acabem. En aquest moviment volia un paisatge sonor molt tranquil, molt natural, molt relaxat. Vaig estar-hi donant moltes voltes i no acabava de trobar instruments adequats per encaixar amb aquest moviment, així que vaig pensar en fer una part més visual i no tan musical. El meu tutor em va deixar una cinta de color la qual, després de provar, vaig veure que era un efecte significatiu per ells i que els hi agradava. Vaig veure adequats els pals d'aigua, ja que representen una pluja molt més tranquil·la i fins i tot agradable després de la tempesta. La idea que va quedar com a definitiva va ser que tots tinguessin un pal d'aigua, i s'anessin intercanviant la cinta durant tota la peça. Quan a un li tocava la cinta, s'havia d'aixecar i anar al centre de l'escenari (al costat dels violins) i fer formes o ballar. Fer la peça d'aquesta manera va suposar més responsabilitats per les persones de Bogatell, ja que implicava una coordinació entre tots ells per anar-se donant la cinta però sobretot pensar en els altres i no quedar-se-la tota l'estona.

Per tant, la instrumentació d'aquest moment va quedar de la següent manera:

Taula 5: Instrumentació del Concert per a dos violins de Bach

Bach		
David	Cinta (cada un l'agafa una estona) i pals d'aigua	Colors de tarda i últimes gotes de la pluja
Cristian		
Ivan		
Marc		
Verónica		
Roc		
Mònica		
Núria		

Per acabar, amb el primer moviment del *Duo per a violí i violoncel* de Martinu, vam escollir uns instruments molt cristal·lins, i en especial, el que ens transmet la idea nocturna: el mussol. Vaig escollir aquest moviment perquè el veig com la representació d'un somni, on hi ha una part més tensa que es podria identificar amb un malson, i, quan passa, ja s'arriba al son més profund. Com que és un moviment molt tranquil, després de fer proves vaig decidir utilitzar un recurs semblant al de l'albada, però en aquest cas començant el mussol sol i el violoncel afegint-se poc després. Molt a poc a poc, en diferents moments marcats, s'anaven afegint els altres instruments un per un, fins que, al moment de més clímax de la peça, el qual s'identifica amb el malson, estaven tots tocant. Després del punt àlgid, vaig marcar diferents llocs on cada instrument parava de tocar i ens tornàvem a quedar a soles amb el mussol. Vam pensar que un bon instrument per ser l'últim de la peça podien ser les copes metàl·liques, les quals van marcar el final del concert. Aquí, va acabar el concert.

Taula 6: Instrumentació del Duo per a violí i violoncel de Martinu

Martinu		
Mònica	Mussol	Mussol
Marc	Pals de fusta	Branques
Roc i Ivan	Triangle	Estrelles
David	Cortina	
Verónica	Xinxines	
Núria		
Cristian	Copes metàl·liques	

5. 3. Composició oberta

Com ja s'ha comentat anteriorment, en els projectes inclusius, quan es treballa amb persones que no han rebut una formació musical convencional i per tant, no poden llegir partitures, s'han de pensar idees diferents per tal que tothom tingui clar quan ha de tocar i què ha de tocar, i d'aquí sorgeix el terme "composició oberta", concepte que em va plantejar el tutor d'aquest treball. La idea d'aquesta paraula es basa en no treballar amb partitures "tancades" (acabades, amb tot escrit...) sinó amb idees musicals que cada un dels intèrprets desenvolupa lliurement conforme a les seves possibilitats.

En el meu cas, la composició oberta ve guiada per una taula que he elaborat⁵¹ i per tal de fer-la, m'he basat en la pràctica feta setmana rere setmana on totes les indicacions es feien a partir de mirades i a través de la postura corporal, com per exemple quan m'ajupia volia dir tocar més fluix, i quan m'aixecava volia dir tocar més fort. El dia del concert, l'Anabel tenia el meu guió i entre ella i jo vam "dirigir". Per tant, aquesta partitura no està pensada perquè la llegeixin els músics

⁵¹ Veure l'Annex 3: Guió del concert

durant el concert, sinó que és per deixar constància del que s'ha anat pactant al llarg dels assajos anteriors, malgrat pugui ser que al concert es canviïn algunes coses. A la taula elaborada es mostren els instruments que toquen a cada número, qui toca cada instrument i en quin ordre.

La partitura oberta fa que no hi hagi possibilitat d'error, ja que és tan sols una guia. Dona un cert marge en aspectes com quan entrar i com fer-ho, es fa una indicació i quan el músic la veu, comença a tocar. Com ja he dit, si volia que sonés més fluix o més fort, havíem practicat de fer-ho amb el cos, i així era visual i s'entenia ràpidament, ja que si ho haguessin hagut de fer de memòria, segurament alguns no els haguessin recordat.

Un altre tema important a destacar d'aquesta partitura és que no va ser definitiva fins l'últim assaig abans del concert; tots teníem la llibertat de proposar canvis en qualsevol moment, ja fos per incomoditat amb l'instrument o perquè venia de gust tocar un instrument determinat o en un moment determinat. Si algú feia una proposta, la provàvem i si a tot el grup de persones ens agradava, la deixàvem com a bona, i de fet, totes les obres es van anar transformant des del primer cop que la vam fer a el dia del concert, i així, les vam poder fer més nostres. Per exemple, en un assaig mentre estàvem tocant l'última obra que representava la nit (el duo de Martinu per a violí i violoncel), en acabar la peça, un dels nois que s'encarregava de tocar les copes metàl·liques va fer un últim "clinc" sense haver dit res; però a tots ens va agradar molt, vam considerar que era una molt bona manera d'acabar i ho vam deixar com a definitiu. Llavors, sempre que venia aquest moment, ell estava molt il·lusionat perquè, a part de ser l'encarregat de marcar el final del concert, també era una proposta que havia fet ell i a tots ens havia agradat. El dia del concert, quan encara quedava una estona perquè ho hagués de fer, es va aixecar i es va preparar molt mentalment; quan ho va fer i va marcar el final, se'l va veure molt emocionat i molt content d'haver-ho pogut fer. Evidentment, totes aquestes aportacions amb una partitura absolutament tancada no hi entrarien.

6. CONCLUSIONS

La meva primera experiència amb la música inclusiva va ser l'estiu després d'acabar tercer, quan el meu tutor em va dir si volia col·laborar amb l'orquestra integrada després d'haver parlat de la temàtica que m'interessava per fer el Treball de Final de Grau. Va ser un dia molt especial, i vaig conèixer a moltes persones: alguns nois del Centre Bogatell (lloc on centraria el meu futur treball), i l'Anabel, educadora d'aquest centre, persona de suport que m'acompanyaria a les sessions i al concert, i també em faria d'intermediària amb el propi centre.

Al moment d'escriure l'avantprojecte, encara no sabia gaire res del tema, i entre les coses que havia de plantejar hi havia el títol, el qual vaig decidir que seria aquest que apareix al treball: *Un recital inclusiu: Un concert amb persones especials*. Però ara, al llarg del treball i després d'haver llegit, d'haver-me informat i d'haver cercat diferents aspectes que tracto, he pogut observar que el concepte "recital inclusiu" és un oxímoron; tal i com observem a la definició feta pel Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, un recital és una "execució per una sola persona d'una sèrie de peces musicals".⁵² És per això que quan s'afegeix l'adjectiu inclusiu en el nom recital, passa a tenir un significat totalment diferent a l'original, i així, esdevé un altre concepte. En aquest projecte, el que compta és la comunitat, el fet de compartir l'experiència i d'aprendre tots amb tots, i no només el que jo pugui aportar i aquest suposat recital. Malgrat la descoberta, vaig decidir deixar aquest mateix títol per també explicar l'anècdota i poder deixar constància que durant aquest treball he après diferents aspectes que abans no m'havia plantejat.

La inclusió que he proposat és apropar dos mons totalment allunyats: persones amb diversitat funcional que fan música un cop per setmana i persones que estan estudiant el grau superior per esdevenir professionals de la música. La intenció és trencar la barrera en la qual es basa l'ensenyament de la nostra societat, i és que, normalment, fem classe juntament amb les persones que tenen el mateix nivell que nosaltres, tant pel que fa a les edats, com per la separació de les

⁵² INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS [en línia]

classes per grups de nivell, etc. Fer-ho d'aquesta manera pot tenir avantatges perquè, possiblement, els que tenen més dificultats no podrien anar al mateix ritme dels que tenen més facilitats, però, com ja s'ha esmentat algun cop al llarg del treball, s'han fet estudis els quals demostren que barrejar persones amb nivells diferents (sigui del que sigui) també pot aportar molts aprenentatges a ambdues bandes si es treballa d'una manera diferent a la que estem acostumats.

La barreja d'aquestes dues realitats tan diferents aparentment, serveix per aportar experiències i coneixements nous a tothom. D'entrada, i és el que més m'ha marcat a mi, ens trobem amb la il·lusió que han posat a cada assaig totes les persones de Bogatell, cada peça nova que ensenyava, cada història que explicava, cada instrument que agafaven, tot era una il·lusió diferent. En el món professional de la música, de vegades o en determinats moments de la carrera, s'arriba a un punt d'autoexigència tan elevat, i es busca una perfecció tan utòpica, que pot ser que es desenvolupi una relació complicada amb la música o amb l'instrument. Les persones amb diversitat funcional també es posen nervioses, també ho volen fer bé, però mai obliden que fan música perquè els hi agrada i, de cara un públic, volen també demostrar que s'ho passen bé. Vull destacar que m'ha impactat "com viuen" la música, ja que sempre buscaven adjectius per descriure com se sentien en escoltar una música, què els transmetia, quin sentiment els commovia.

Pel que fa a l'aspecte musical, amb els coneixements que tenim, podem obrir tot un nou món a aquestes persones. Els he explicat coses més tècniques dels instruments, temes del fraseig de la música, com per exemple, adonar-nos de la importància que té tocar fluix o fort i com sonen de diferents. A les sessions també hem comentat temes del context dels compositors, d'on venien, qui eren, què havien fet, etc. També els he volgut transmetre la importància que té la idea de constància i de rutina en el món de la música. Cada setmana estava organitzada per tal d'aconseguir que sortís bé el concert; vam haver de repetir bastants cops cada obra al llarg de les setmanes i algunes classes vaig notar que se'ls hi feien feixugues, ja que va haver-hi dies que fèiem un treball molt intens, i algunes persones no estan acostumades a fer les classes d'aquesta manera.

Un altre tema que vull destacar dels projectes d'aquest estil és que és tan important el projecte i tots els exercicis fets i treballats, com el resultat final. El procés és el moment on hi ha més contacte els uns amb els altres, el moment on tens temps per practicar diferents aspectes, per experimentar i deixar que tothom experimenti, que cada un es trobi amb ell mateix i amb els altres. Tenir un objectiu, com ja he esmentat anteriorment, està molt bé, ja que poses data a algun projecte i no tot queda a l'aire, i a més, per tothom és important tenir un dia on ets el protagonista i on ve gent a veure el que has estat treballant. De les coses més boniques d'aquests projectes és que cada dia hi ha diferents idees, cada dia hi ha noves propostes i canvis d'últim moment, i per això, el més probable és que el que es faci al concert no sigui exactament el mateix que el que s'havia pactat. Considero important aplicar aquesta idea a l'aprenentatge dels músics professionals. Hem de pensar que el procés que estem fent és igual d'important que l'examen que hem de fer, o per l'audició que estem preparant, ja que, al meu entendre, a vegades posem tot el pes a la data final, a "l'objectiu", i això ens provoca una pressió molt gran i una autoexigència molt elevada. Si aprenem a veure tot el conjunt d'estudi, assajos i concert com un procés, podem relativitzar la importància del dia en concret i veure que hi ha un recorregut molt important al darrere.

Cal destacar, com ja s'ha comentat al treball, la diferència entre la musicoteràpia i la música inclusiva. No he utilitzat la música com a element curatiu de cap malaltia, sinó com una eina que ens ajuda a comunicar-nos i a veure'ns a tots amb els mateixos ulls, sense diferències, incloent a tothom; però òbviament, al darrere també hi ha un aprenentatge, i per exemple, una persona que sigui molt tímida, segurament, al llarg de les sessions anirà guanyant confiança en ell mateix i en els altres, i aquí també es pot veure una part "curativa" per dir-ho d'alguna forma, malgrat no ser aquest l'objectiu. Cal deixar constància doncs, d'aquestes propietats que té la música cap a qualsevol persona: entretenir, divertir i ajudar en certs aspectes.

A la societat, trobem persones molt diferents, amb gustos molt diferents, maneres de fer diferents, etc. Però aquestes persones es poden relacionar entre si, pot ser que tinguin algun aspecte en comú, es poden entendre. Fent aquest treball he vist que aquesta idea és aplicable al món de la música. He conegut unes persones molt diferents a les del meu entorn, amb altres realitats, amb altres maneres de fer, però tots hem tingut el mateix objectiu i hem compartit la mateixa passió: fer música. Com ja he esmentat, les maneres que tenim d'aprendre la música són molt diferents els uns dels altres, però veient el resultat que ha tingut aquest procés, es pot constatar que no és difícil ajuntar aquestes dues realitats, no és difícil entendre's.

També cal deixar constància que el món de la música segueix sent elitista i per tal d'accedir-hi calen unes grans inversions, ja sigui per pagar l'instrument, el manteniment, les classes, o fins i tot per anar a veure concerts. Amb els projectes socials que s'estan fent avui en dia, com per exemple l'Apropa Cultura a l'Auditori de Barcelona, s'obre un món al qual certes persones no hi tenen accés. La música forma part de la vida de la majoria de persones, però encara ara no tothom té l'oportunitat de fer-ne, ni de poder tocar instruments, ni de viure l'experiència de fer un concert, etc. Per això crec que és important veure la música des d'aquest punt de vista inclusiu. Seguirà havent-hi concerts en el format "clàssic", on una persona amb uns grans coneixements musicals ens sorprendrà i ens fascinarà, però cal que totes les persones puguin gaudir de l'experiència de fer música, de crear música, i calen músics professionals que facin possible aquest aprenentatge.

Cal destacar la importància que per mi té que tots els músics, tan intèrprets com pedagogs, passin per alguna experiència com aquesta, ja que puc dir en primera persona que fer tot aquest procés amb el concert final ha sigut molt significatiu per mi. Serveix per veure la música des d'una altra perspectiva, es crea un espai on s'ajunten persones amb capacitats molt diverses, i d'aquestes diferències, tothom en pot aprendre molt. He hagut d'aprendre maneres per explicar certes coses, a obrir la ment a nous instruments, a pensar d'una manera diferent la "música clàssica", etc. El món professional que estem encarant està ple de competitivitat i elitisme, però també d'altres vivències molt bones, i pot ser que a

vegades s'oblidi una part molt important de la música, una part més social. Quan estàs treballant amb aquests col·lectius te n'adones que a moltíssima gent li agrada la música, que podeu "parlar un mateix idioma", i també és una experiència molt bonica per poder tenir contacte directe amb persones diferents i ensenyar música d'una manera diferent a la qual estem acostumats.

Gràcies a aquest treball he conegut una part del món de la música que desconeixia i m'ha agradat molt. També he conegut a persones increïbles a qui els hi tinc molta estima i han fet que des del primer moment em sentís còmoda amb ells i fos fàcil treballar-hi. Crec que hi ha hagut molt bona feina per part dels dos grups i hem treballat molt bé plegats, aprenent molt els uns dels altres. Tinc ganes de conèixer més el món de la música inclusiva, sobretot de cara a l'any que ve quan tingui més temps, poder anar entrant cada cop més aquest món i poder viure experiències tan especials com la d'aquest treball.

7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

- AINSCOW, Mel (2006). "Fer inclusiva l'educació: Com s'hauria de conceptualitzar la tasca?". *Suports*, vol. 10, núm.1, p. 4-10.
- AOSA (American Orff-Schulwerk Association). *Carl Orff & Gunild Keetman* [en línia]. [Consulta: febrer del 2019]. Disponible a: <<https://aosa.org/about/orff-keetman/>>
- BURNARD, Pamela; DILLON, Steven C.; RUSINEK, Gabril; SAETHER, Eva. (2008). "Inclusive pedagogies in music education: A comparative study of music teachers' perspectives from four countries". *International Journal of Music Education*, vol. 26, núm. 2, p. 109-126.
- CABEDO, Alberto (2014). "La música comunitària como modelo de educación, participación e integración social". *Eufonía*, núm. 60, p. 15-23.
- CALVO, Gloria (2013). "La formación de docentes para la inclusión educativa". *Páginas de Educación*, vol. 6, núm. 1, p. 19-35.
- ENCICLOPÈDIA CATALANA [en línia]. [Consulta: març del 2019]. Disponible a: <<https://www.enciclopedia.cat/>>
- GARCÍA HERRERA, Ana M^a (2017). *Formación musical y uso de la música para la inclusión en Educación Infantil: evaluación en maestros y futuros maestros* (Tesi doctoral, Universidad de Salamanca) [en línia]. [Consulta: abril del 2019] Disponible a: <<https://www.scribd.com/document/383661580/INICO-GarciaHerreraAM-FormacionMusical>>
- GUSTEMS, Josep; GALE, Rebecca I GIMENO, Pau (2009). "Música i acció comunitària, un territori que cal conquerir". *Guix*, núm. 360, p. 11-14.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *DIEC 2* [en línia]. [Consulta: febrer del 2019]. Disponible a: <<http://mdlc.iec.cat/>>

- INTEGRASONS. *Mètode i Filosofia* [en línia]. [Consulta: maig del 2019]. Disponible a: <<https://integrasons.com/associacio-musical-integrasons>>
- OLABARRI, Aitziber. *MusicTip: Educación musical integrativa* [en línia]. [Consulta: abril del 2019]. Disponible a: <<https://musicTip.net/>>
- SALMON, Shirley (2012). "Inclusion and Orff Schulwerk". *The Orff Echo*, p.12-18 [en línia]. [Consulta: març del 2019]. Disponible a: <https://www.researchgate.net/publication/257736498_Inclusion_and_Orff-Schulwerk>
- SCHAFER, Murray R. (2013). *El paisaje sonoro y la afinación del mundo*. Barcelona: Intermedio.
- STAINBACK, Susan Bray (2001). "L'educació inclusiva: definició, context i motius". *Suports*, vol. 5, núm. 1, p. 18-25.
- SALMON, Shirley (1999). "Music for everyone". *1st International Symposium Music Education and Music Therapy*,. Simposi fet a Guadalajara, Mèxic [en línia]. [Consulta: març del 2019]. Disponible a: <<http://bidok.uibk.ac.at/library/salmon-everyone-e.html>>
- SOMArmonía: *¿Qué tipo de música se utiliza en Musicoterapia?* [en línia]. [Consulta: abril del 2019]. Disponible a: <<http://www.somarmonia.com/>>
- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA [en línia]. [Consulta: febrer del 2019] Diponible a: <<http://termcat.cat/>>
- WOLFE, Pamela S.; HALL, Tracey E. (2003). "Making Inclusion a Reality for Students With Severe Disabilities". *TEACHING Exceptional Children*, vol.35, núm. 4, p. 56-60.
- WILD, Nick. *Defining Elemental Music* [en línia]. [Consulta: març del 2019]. Disponible a: <<http://www.neaosa.org/>>

8. ANNEXOS

8. 1. Annex 1: Guió del concert

INSTRUMENTACIÓ	ALBADA	(poema abans del migdia)	MIGDIA	TEMPESTA	TARDA	NIT
MARC	Ocell (diferent) (1)	Rasques (quadrats)	Pals de fusta (núm. 1) // Cascavells (núm. 6)	Pal de pluja (2)	Pals de pluja i anar agafant, d'un en un, la cinta.	Pals de fusta (2)
MÒNICA	Ocell (1)	-	Pandereta (núm. 5 i núm. 6)			Mussol (1)
VERÓNICA	Triangle (2)	Rasques (quadrats)	Rasca (amb ratlles) (núm. 3) // Pandereta (núm. 5 i núm. 6)			Xinxines (3)
NÚRIA	Ocell (1)	-	Cascavells (núm. 6)	Trons (cartolina) (1)		Copetes (4)
CRISTIAN		-	Campanes Re - La (núm. 2) // Pandereta (núm. 5 i núm. 6)	Trons (1)		
DAVID		-				
ROC	Cortina (3)	-	Maraques (núm. 4) // Cascavells (núm. 6)	Pal de pluja (2)		Triangle (5)
IVAN	Copetes (2)	-		Trons (1)		Triangle (5)

MARC	MÒNICA	VERÓNICA	NÚRIA	CRISTIAN	DAVID	IVAN	ROC
Ocell (diferent)	Ocell	Triangle	Ocell	Ocell	Ocell	Copetes	Cortina
Rasca (quadrat)	-	Rasca (quadrat)	-	-	-	-	-
Pals de fusta // Cascavells	Pandereta	Rasca (amb ratlles) // Pandereta	Cascavells	Campanes // Cascavells	Maraques // Cascavells	Maraques // Cascavells	Maraques // Cascavells
Pal de pluja	Pal de pluja	Pal de pluja	Trons (cartolina)	Trons	Trons	Trons	Pal de pluja
Cinta / Pal de pluja	Pal de pluja / Cinta	Pal de pluja / Cinta	Pal de pluja / Cinta	Cinta / Pal de pluja	Cinta / Pal de pluja	Cinta / Pal de pluja	Cinta / Pal de pluja
Pals de fusta	Mussol	Xinxines	Xinxines	Copetes	Cortina	Triangle	Triangle

Abans de començar amb la part musical, es passa un vídeo d'uns 4 minuts amb imatges i vídeos fets durant les sessions on hem treballat el concert.

ALBADA

- Maria dona l'entrada a cada instrument, començant pels ocells (Marc, Mònica, Núria, Cristian i David), després metàl·lics (Verónica, Ivan) i acabem amb la cortina (Roc).
- Es llegeix al poema amb el paisatge sonor sonant

Cançó d'albada de Salvador Espriu:

Desperta, és un nou dia,
la llum
del sol llevant, vell guia
pels quiets camins de fum.
No deixis res
per caminar i mirar fins al ponent.
Car tot, en un moment,
et serà pres.

- Quan comença el clarinet, s'ha d'intentar que no tots els músics toquin molt fort, sense tapar el quartet.
- Acabem tots junts (aproximadament, és a dir, ells es poden quedar uns segons més, però anar baixant mica en mica).

MIGDIA

Tothom seguint les dinàmiques que indica la Maria, quan s'ajup vol dir més piano i quan s'aixeca vol dir més fort.

- Es llegeix el poema mentre sonen els rasques que toquen en Marc i la Verónica.

A mig matí de Gabriel Ferrater

El sol, el savi vell, va dissipant
minúsculs dubtes de foscor, deixats,
fins ara, per resoldre. Li tremolen
una mica les mans, i tremolem
els arbres i nosaltres, quan sentim
que tot minut que passa ha d'arrencar,
brusc, una bena d'ombra, i ara el just
cas de la llum serà ben recte, i ara
xisclarà el prim defici de la flauta
d'Iblis, i ho veurem tot, i tot enllà
d'espais de claredat, impenetrables
com el cristall. Tot manifest, direm:
ho has volgut tu, t'ho has buscat tu, de nit,

quan dormies només per despertar-te
i no et volies creure que la vida
se't faria ignorada, més que el son.

- **MARC:** comença ell sol fent les negres (la Maria li dona el tempo) i continua fins al final.
- **CRISTIAN:** fa tres tocs de campanes abans de començar. Cada cop que els violins paren i la Maria l'indica (a calderons), mou les campanes sorollosament. Al final, en Cristian entra quan acaben els violins i es queda ell sol al final fent-ho fort i ràpid.
- **VERÓNICA:** comença juntament amb la Maria primer picant el rasca i quan la Maria li torna a fer un senyal el comença a rascar. Es queda el final una mica més que els dos violins.
- **ROC, IVAN I DAVID:** comencen ells primers amb les maraques i no paren fins al final.
- **MÒNICA, VERÓNICA I CRISTIAN:** no comencen fins que la Maria els indica al mig de la peça (després d'un calderó) i continuen fins al final.
- **TOTS:** comença quan la Maria dona l'entrada al cap d'una estona d'haver començat (en un calderó) i ja no paren fins al final.

TEMPESTA

- Maria dona l'entrada per tal que comencin a sonar els trons (Cristian, David, Núria i Ivan) i s'afegeixen els pals de pluja (Mònica, Verónica, Marc i Roc) al cap de res i els pals de fusta.
- La Maria indica el moment d'acabar on van desapareixent els trons però la pluja es queda.

TARDA

- Es llegeix un poema amb els pals de pluja.

Cançó del pas de la tarda de Raimon

Entra la tranquil·la tarda
pel fosc camí de la mirada.
Enllà del mar ben treballat
pels bous del sol, endins del blat,
quan més perfecta mor la flor
a l'aire lleu, pel gran dolor
d'aquest camí de la mirada,
se'n va la tranquil·la tarda.

- Tothom ha de tenir un pal de pluja excepte la persona que es posi al mig amb la cinta a fer formes. Entre ells, s'ho van passant.
- Quan acaben, els pals d'aigua desapareixen poc a poc i qui tingui la cinta deixa de moure-la.

NIT

- Es llegeix el poema mentre sona de tant en tant el mussol (Mònica).

Nit de Lola Casas

El firmament és coixí de lluernes,
on la lluna s'endormisca
en el moment de l'albada.
El cel és teranyina de punts de llum,
on la lluna és una aranya
que llaura constant i endreçada.
L'espai és fum de pluja de vidre,
on la Lluna neix joiosa
ben blanca i empolainada.
El vespre és partitura,
on els astres de la Nit
componen amb fil de plata
una cançó inacabada.

- Comença el violoncel i es van afegint els instruments; cada cop que la Maria indica entren diferents instruments.
- Primer entren els pals de fusta (Marc)
- Després entren les xinxines (Núria i Verónica).
- A continuació entren les copetes (Cristian).
- Els triangles són els següents (Roc i Ivan).
- Per acabar entra la cortina (David).
- En el moment més fort de la peça estan tocant tots, i després, mica en mica van desapareixent també quan la Maria indica, i desapareixen amb l'ordre invers amb el que han entrat (cortina – triangles – copetes – xinxines – pals de fusta). El mussol no para.
- Acaba la peça només amb el mussol i els dos instruments de corda, però l'últim que sona, són les copetes (Cristian), les quals indiquen el final del concert.

8. 2. Annex 2: Diari de les sessions

Primer dia: 16 de novembre del 2018

Avui he anat per segona vegada a visitar el Centre Ocupacional Bogatell, però la primera vegada va ser més per veure l'ambient i saber com s'organitzaven i com funcionaven. He participat en una classe de música impartida per l'Anabel; la qual es feia de 9 a 10 del matí, i després canviaven de grup. He arribat una mica abans de les 9 al centre i he pogut veure com és l'inici del dia al centre: molta gent arribant, gent més contenta, gent més adormida, però sobretot, molta activitat. Quan ha arribat l'Anabel ja hem anat tots cap a l'aula on fan música i ens hem posat en forma de rotllana.

Llavors, ella m'ha presentat a tothom i ha explicat qui era i perquè estava allà, i tots ells s'han mostrat molt curiosos amb mi, em preguntaven, em miraven, etc. Ha costat començar la classe per diferents raons: anava arribant gent, hi havia nois que estaven més excitats del normal (sobretot pel fet de ser divendres) i algun tampoc feia massa cas. Una mica després, ha arribat una altra educadora, la Marta, que ajuda a l'Anabel. Quan s'ha posat la primera cançó, mica en mica, tots han anat parant atenció i imitant els moviments que feia l'Anabel, i consistia bàsicament en fer-nos carícies als braços i a les cames, i també estiraments bàsics. M'ha impressionat com la música captava l'atenció de tots i aconseguia tranquil·litzar als més nerviosos i alhora activar als més passius. Amb la segona cançó hem començat a fer percussió corporal: picant de mans, picant les cames, picant de peus a terra... Tot això, incloent-hi dinàmiques! Tots havíem de seguir l'Anabel, però si algun de nosaltres proposava un gest nou i a ella li agradava, llavors el feia i tots acabem imitant el gest proposat per algun de nosaltres.

L'última cançó que hem tingut temps de fer ha sigut una que estan preparant pel concert de Nadal: només han tocat tres (dels dotze aproximadament que érem a classe), un tocava la pandereta, una el triangle i una altra el *shake*. L'Anabel tenia els tres instruments, i quan ella agafava un, la persona que tocava aquell havia de seguir-la, i la veritat és que tots ho han fet molt bé: tant els músics tocant com els que escoltaven. Després d'aquesta cançó s'ha acabat la classe, i hem canviat de torn: els usuaris que estaven fent música han anat a fer esport i ha

arribat el grup següent. El pròxim cop que torni al centre m'hi quedaré una classe més, perquè se m'ha fet molt curt i a més, l'Anabel m'ha dit que cada grup és molt diferent i potser m'interessa veure diferents perfils.

11 de gener del 2019

Avui he anat a posar ja dates fixes amb l'Anabel i de pas, m'he quedat a les dues classes de música que feia. Era el primer dia després de vacances de Nadal i ha sigut una classe per tornar a agafar la rutina. El primer que hem fet, malgrat alguns encara em recordaven de l'altra vegada que vaig venir, ha estat fer una roda de presentació on cada un deia el seu nom i què li agradava fer (molts deien música!). Un cop fet això, hem començat a escoltar música i a fer els primers exercicis per escalfar el cos, molt semblant a la primera vegada: acariciant-nos els braços i les cames, anar seguint l'Anabel. No hi havia ningú gaire nerviós i tota la classe estava molt atenta. Hi ha hagut un moment molt bonic en el que havíem de tenir contacte visual amb els companys del costat: alguns tenien més vergonya, i d'altres reien molt. A la segona cançó ja hem començat, a l'igual que l'altra classe, a fer més percussió corporal, picant amb els dits el palmell de la mà, picant de peus a terra, fent soroll amb els dits, etc. L'hora ha passat volant, perquè a més, havien de marxar abans per anar a pilates.

Quan ha arribat el segon grup hem començat una classe molt diferent, perquè el dimecres havien anat a veure *Madama Butterfly* al Liceu, i durant tota la classe hem estat parlant de l'òpera. Igualment, l'Anabel m'ha explicat que aquesta classe té una dinàmica molt diferent a l'anterior. Llavors, durant la classe el que hem fet ha sigut parlar sobre l'òpera: la temàtica, els cantants, l'època, els problemes... Alguns han volgut donar la seva opinió i totes deien el mateix, que havia sigut una gran experiència i que, a més, la van poder compartir amb la seva família.

Al final de tot, hem estat parlant l'Anabel i jo una bona estona, i li he explicat tot el que li faltava saber. Primer de tot, hem posat sobre la taula el tema dates: com que al final he decidit fer el concert en una aula de l'Esmuc, no cal encara tenir encara un dia fixe, però sí que ja hem dit que estaria bé fer-ho sobre l'última setmana de març. És una bona data perquè tenim temps suficient per preparar-

ho tot i tinc temps després per enllestir totes les coses que em faltin abans d'entregar el treball. Llavors, també hem posat un dia a la setmana per venir jo al centre a fer les classes de música (dimecres de 15 a 16.30). Les classes aniran adreçades a uns quants usuaris del centre, però finalment només tocaran amb mi 6-7 persones, ja que és més fàcil de muntar i també millor pel tema espai. Abans d'acabar, li he explicat una mica les textures que he pensat que m'agradaria que sonessin a cada peça, ja que no me'n recordava de tots els instruments que tenen (a més, n'hi ha molts que els han fet ells!). M'ho ha ensenyat per sobre i n'he vist de molt interessants i que em seran molt útils. Quan comencem a preparar-ho, proposaré alguns instruments o textures però m'agradaria que els músics que els tocaran els escullin, ja que vull que s'hi sentin a gust.

Finalment, quedem en veure'ns el proper divendres si a mi m'és possible, sinó, ja començarem les classes el dimecres 30 de gener.

18 de gener del 2019

Avui ha sigut un dia diferent a Bogatell. Es nota que la gent em comença a conèixer i és molt més fàcil sentir-te inclòs en el grup tan bonic que tenen format. Ha sigut un dia amb molta activitat musical, i malgrat els problemes amb la connexió a internet, hem pogut treballar junts una bona estona.

La primera hora ha començat com sempre, fent una mica d'escalfament del cos i prendre'n consciència; tot seguit hem fet percussió corporal. Un exercici que encara no havíem fet ha sigut un en el que hem utilitzat una pandereta. Estàvem col·locats en cercle (com de normal) i l'Anabel anava passant per cada un fent un ritme amb la pandereta. La clau d'aquest exercici no era imitar-la, sinó que era molt més lliure; cada un decidia si imitar o no, i a vegades era l'Anabel qui imitava el que havien fet alguns. Ha aconseguit que tothom estigués atent al 100% (tant si tocava tocar com si no), i per exemple, els que tocaven més fort i feien cops més forts, l'Anabel feia cops molt més suaus perquè s'adonessin del contrast i per tal que veiessin que no només es pot tocar fort.

Un altre exercici que hem fet ha estat fer una petita orquestra amb partitura i director. Dos nois tocaven el bongo i el “cajón”, un dirigia (que al principi ho ha fet la Marta) i els altres érem les notes. Quan el director ens ho deia, cada un dels que érem notes havíem de decidir si estàvem drets o asseguts, i després ja no ens podríem moure. Llavors, el director havia de passar de mica en mica la batuta per cada un de nosaltres (en ordre del cercle) i quan la batuta assenyalava a algú que estava assegut, tocava el cajón; en canvi, quan assenyalava a una persona dempeus, tocava el bongo. Ha sigut molt interessant, i sobretot el primer cop que ho hem fet, ja que ha sortit molt bé! Quan hem fet diferents proves hi ha hagut diferents dificultats però el que importava és que tots havíem d'estar ben atents, sobretot els músics.

Amb el segon grup hem començat bastant semblant al primer, fent una mica d'escalfament i percussió corporal, i s'han escollit músiques més comercials (com el *Waka-waka*) per fer un exercici on, malgrat coneguessin la cançó i tinguessin moltes ganes de ballar, haguessin d'aguantar-se les ganes i tenir paciència. Després hem fet el mateix exercici amb la pandereta, i com que ha anat tan bé, hem pujat la dificultat. Hem fet un exercici amb els “shakes” que consistia en imitar l'Anabel mentre ella seguia el ritme de la música, i després uns quants s'han quedat amb aquest instrument mentre d'altres hem canviat i hem escollit altres instruments de percussió com la caixa de fusta, uns cocos o pals de fusta, i així ja teníem la nostra orquestra muntada. Quan l'Anabel tocava amb els “shakes” l'havien de seguir els qui tenien aquest instrument, i quan utilitzava un altre, l'havíem de seguir els altres.

Ha sigut un dia molt productiu, i en especial per mi, perquè he pogut veure com treballen amb diferents instruments i també com aconseguir cridar l'atenció i que tothom estigui atent.

30 de gener del 2019

Avui ha sigut el primer dia que he dirigit jo la classe i ja he començat a treballar el meu projecte, malgrat això, l'Anabel ha estat amb mi per ajudar-me quan ho necessitava. Som un grup de nou persones però avui faltava una noia, i encara que el dia del concert, segurament, només hi tocaran sis, els quals han escollit els educadors del centre, van considerar que més persones podien estar interessades en el meu "taller".

M'he sentit molt a gust, ja que tothom ha mostrat molt d'interès pel meu projecte, i m'han fet moltes preguntes en relació a això. La classe ha durat una hora i mitja, i he començat explicant qui sóc, on estudio, perquè faig aquest treball, com vull organitzar-lo i perquè vull que col·laborin amb mi. Els he plantejat aquesta idea de representar el pas del dia i hem començat a parlar de possibles sons que poden representar cada part. Tot seguit, he parlat del meu repertori, perquè l'he escollit i quins instruments toquen a cada una de les peces.

Tal i com m'havia preparat la classe, avui ho havia plantejat més com una presentació i coneixença però com que tot ha anat molt ràpid i ja em coneixien bastant, hem decidit començar a organitzar una mica la primera obra. Hem estat plantejant quins instruments eren més adequats per representar l'albada, i aquí jo he demanat que fossin instruments metàl·lics. Avui no hem tingut els "ocells" perquè me'ls ha de deixar l'Albert, però li demanaré per la setmana que ve. El que hem fet a continuació, abans de tocar res, ha sigut escoltar una mica l'obra, i els he posat una mica en context, sobretot pel que fa a l'afició que tenia Messiaen amb els ocells. Quan hem escoltat un fragment i han vist de què anava l'obra, he aturat la música i els he demanat que cada un agafés l'instrument que ell preferís (dintre dels que ja havíem preseleccionat). Llavors, els he dit que toquessin tots alhora per veure si la combinació funcionava, i hem hagut de canviar un instrument. Un cop hem aconseguit el paisatge sonor que tenia pensat, hem anat fent proves, de tocar primer uns, després uns altres, amb més dinàmiques. Al final, hem decidit partir des de molt poc soroll i pujar una mica la intensitat a mesura que els instruments es van afegint, i tot això crea el paisatge sonor abans que soni el clarinet; un cop comença aquest, també van desapareixent, i tornaran a sortir al final del moviment.

Després de fer una prova, ha acabat la classe, i ens hem pogut fer alguna fotografia. De cara a la setmana que ve suposo que fixarem més aquest moviment i en començarem un altre.

6 de febrer del 2019

Avui ha sigut un dia més dur a Bogatell, tot i que tal i com he organitzat cada setmana i cada sessió, ja m'ho imaginava. Hem fet els sis duos que he escollit de Bartók. Per tal de fer-ho una mica més entretingut i que també tingui més sentit pel meu projecte, vaig pensar per a cada duet un animal, un objecte o una experiència que es pogués relacionar amb el migdia, moment en el qual situo aquesta música. Em van aconsellar que busqués maneres per fer que sentissin la música més a prop d'ells, que no fos una música tan llunyana.

Abans d'ensenyar-els-hi les peces concretes he volgut parlar una mica de Bartók, i explicar el terme del "folklore", relacionant-ho una mica amb les sardanes a Catalunya, per tal que entenguessin el seu significat. Un cop explicat això ja ens hem posat a treballar els duets. Malgrat la idea sigui que a cada duet toca una persona diferent, avui he decidit que tothom toqués en tots els números, i ho he fet per diverses raons: perquè mentre un tocava els altres es podrien avorrir i preferia que haguessin d'estar tots més atents a la classe; i també per així donar-els-hi la possibilitat perquè cada un escollís l'instrument amb el qual se sent més a gust.

El primer duet, el núm. 9, vaig pensar que amb un instrument de fusta es podria representar el so que fa un pica-soques. Com que no sabien què era, els hi he posat un vídeo on se sentia aquest soroll, i els hi ha fet molta gràcia. Els hi he proposat que cadascú escollís un instrument de fusta que li fes il·lusió i toquéssim tots plegats. La gràcia d'això és que tampoc han de tocar sempre, sinó només quan jo els hi indico i, per això, durant tot el dia d'avui hem estat practicant molt la comunicació no-verbal. No ha calgut ni explicar que quan m'ajupia volia dir més fluix i quan m'aixecava volia dir més fort; quan estava d'esquena volia dir que paressin de tocar i quan em tornava a girar havien de

tornar a tocar. Alguns ho han captat més aviat que altres però al final sí que he vist que tots estaven mirant-me a mi per saber què faria en cada moment.

El segon duet ha sigut el núm. 14 el qual he relacionat amb unes campanes (com una església tocant les campanes a mig matí), i els instruments que he escollit per aquesta part han sigut unes campanes o algun instrument amb so similar. Aquest ha sigut una mica més fàcil perquè no toquen juntament amb els dos violins sinó que han de sonar molt fort en uns calderons que he decidit fer.

En el duet núm. 32 m'he imaginat el sol, els seus rajos. Els instruments que han tocat ells han sigut els “*shakes*” amb els quals jo entenc que es representa un dia molt calorós on es veu l'horitzó una mica borrós. Ho entenc així perquè estan tocant tota l'estona i t'entra aquesta idea al cap com si fos la pròpia calor.

En el núm. 36, que d'estil s'assembla bastant a l'anterior, hem utilitzat les maraques. Però aquest cop no vull transmetre la idea de calor i del sol sinó la dels insectes, com una mosca que no para de moure's, o una abella. Aquí no tenia la intenció que toquessin tota l'estona però quan he indicat que havien de parar no m'han entès i han seguit, i m'ha agradat molt com ha sonat, així que he canviat la meua versió.

El núm. 40 és d'un estil més hebreu. Em va costar molt relacionar-ho amb algun concepte, així que el que vaig fer, va ser pensar més en l'instrument que m'agradaria que hi sonés i em va passar pel cap una pandereta, vaig pensar que quedaria molt bé. I quan vaig pensar en la pandereta de seguida vaig pensar en festa, llavors vaig decidir lligar aquest moviment a una festa de migdia. Com que hi ha alguns que tenen molta marxa, no només hem tocat sinó que també hem ballat i ens ho hem passat molt bé. Han hagut d'estar atents igualment perquè aquí també toquen a moments determinats que indico jo mateixa, però ha anat molt bé.

En el núm. 44 em va passar una cosa semblant a l'anterior, i és que no em venia cap idea al cap. També podria semblar una festa, però finalment vaig pensar que aquell moviment, al ser l'últim, indicava el final de la festa i que ja marxaven tots

cap a casa a fer una migdiada després de ballar tant. Tenia la idea d'un instrument més metàl·lic però en provar-ho allà no m'ha fet el pes, així que l'Anabel em m'ha proposat uns instruments que n'hi diuen els "rasques" i que sembla que sigui una cigala. En aquest moviment havia pensat tocar uns moments determinats però finalment he decidit que no tocaran només en aquells moments, sinó que des del moment que entren, que és cap al mig de la peça, ja no deixen de tocar però fan més dinàmiques.

Un cop hem acabat tot això, ja he vist que tots estaven molt cansats, i la veritat és que jo també, així que he decidit enfocar el final de la classe de la següent manera: fer un repàs molt per sobre de tots els instruments que hem tocat i que signifiquen cada un, i després, cadascú ha escollit un instrument amb el qual es sent còmode.

13 de febrer del 2019

Avui ha sigut un dia diferent a Bogatell perquè la Laura Riera, violinista amb la qual toco els duos de Bartók, ha vingut a col·laborar amb nosaltres. A tots els agrada molt conèixer gent nova i saber qui son, d'on venen i perquè; per tant, hem començat presentant-nos, semblant a quan se'm van presentar a mi: explicant qui som, què ens agrada, etc. Però una part que ha sigut fonamental per la classe d'avui ha sigut el fet de portar els violins i poder fer música de manera semblant a com serà el concert. Un cop fetes les presentacions, hem explicat a la Laura el que vam estar parlant la setmana anterior: què representava cada moviment, qui tocava i quin instrument, etc. Quan ja hem repassat per sobre cada moviment, hem començat a tocar. Però abans he volgut repassar unes indicacions visuals que vam practicar l'altre dia: havien de tocar més fort quan estava drete i més fluix quan m'ajupia.

El primer duet l'ha fet en Marc amb els pals de fusta, el segon l'ha fet en Cristian amb les campanes afinades. Amb aquest últim hem fet algunes proves perquè no acabàvem d'estar convençuts, però finalment hem decidit tocar tres campanades al principi abans de començar i la resta de llocs que ja havíem assignat la setmana passada. En el tercer duet hi tocava la Vero, però avui la Mònica també s'hi ha volgut afegir i no és cap problema! Hem provat amb el

“shake” tal i com havíem dit la setmana anterior, però hem vist que faltaven matisos, i per això, hem canviat al rasca, així podien fer més diferències de dinàmiques. El quart el feia la Núria, però com que finalment no serà possible, ho han fet en Roc i en David, que en un principi no havien de tocar al concert però potser al final sí que hi tocaran. Ells dos han tocat les maraques i com que he vist que la gent tenia ganes de moure's, els he dit que s'aixequessin i ballessin. Ha sigut molt divertit, són molt agraïts i riuen molt, i per això també els he dit que m'agradaria que a cada assaig i al concert inclòs es moguin quan tinguin ganes de moure's i s'ho passin bé, que no s'ho prenguin com una “estructura molt tancada”, també per això els demano molt la seva opinió. El duet número cinc l'ha fet la Mònica, però aquí ja estaven tots animats i tots han volgut agafar panderetes i tocar i ballar, així que m'estic plantejant canviar el format aquest on només toqui una persona cada duet, perquè veig que tothom té moltes ganes de fer música. Per acabar, l'Antòn ha tocat el rasca per imitar les cigales, i com ja he dit, tots estaven animats, així que han tocat tots l'instrument que han volgut, però en definitiva, han acabat tots rient i més pendents de mi per saber quan entrar.

Quan ja hem acabat els duets, com que sé que és la peça més dura per ells i on toquen més estona i instruments més diversos, he decidit recuperar el que vam fer el primer dia, el Messiaen, però no tocar sinó parlar, recordar. Els he ensenyat els instruments que m'ha deixat l'Albert per representar ocells, i els hem repartit juntament amb els que ja havíem pactat anteriorment.

20 de febrer del 2019

Avui m'he hagut d'enfrontar a un nou repte: portar la classe jo sola, sense l'Anabel. Malgrat avui tenir una classe reduïda (de 4 assistents) no ha sigut fàcil en determinats moments. En general, m'he sentit molt còmode i de fet, s'han portat molt bé i han estat molt tranquils. Avui he decidit començar el moment de la nit, i hem començat parlant del que fan abans d'anar a dormir, què somien, com dormen, què hi ha a la nit... Després, els he demanat que es possessin còmodes i tanquessin els ulls, mentre jo posava el Martinu i els anava explicant la història que havia muntat sobre el moviment. Com que quasi s'adormen els he fet obrir els ulls i anar comentant què sentien.

Un cop escoltat, ja hem començat a fer música, i primer, hem escollit els instruments dintre dels que jo ja tenia pensats (instruments metàl·lics, el mussol, algun instrument de fusta, la cortina, etc). El mussol és l'instrument que ha fet més gràcia (a l'igual que els ocells del moviment de l'albada). Cada un ha provat el seu instrument a veure si li anava bé, si se sentia còmode; i un cop fet això hem començat a provar diferents textures, però sempre he remarcat molt que intentessin fer-ho fluix, com si volguessin fer dormir al públic, per dir-ho d'una manera, i així transmetre la idea de nit. Quan ja cada un ha experimentat amb el seu propi instrument els he començat a donar més instruccions, com per exemple quin instrument comença, quin ordre fem, de quina manera. Ho hem provat uns quants cops, sobretot per posar-los "a prova" a veure si em miraven, si estaven atents. Al final hem establert un "ordre" que és començar del no res amb els instruments que sonen més fluix, com els pals de fusta i el mussol, ja que aquest últim també és molt característic de la nit; tot seguit, s'afegeixen els metàl·lics (com les copetes i el triangle) i finalment la cortina. Després hem provat el final, que la instrumentació és igual, però entren tots alhora i van desapareixent mica en mica.

Com que ha anat molt bé, hem repassat el moviment de l'albada, ja que ja havíem decidit la instrumentació definitiva. Hem fet el mateix que amb l'altre moviment, experimentar cada un, provar diferents textures i diferents ordres. Quan ja ho hem provat, hem tocat el principi abans que sonés el clarinet per tal de contextualitzar el primer moment de l'albada. Ho hem enllestit bastant ràpid i llavors hem començat a recordar tot el que portem fet, i els he preguntat què els semblava el projecte, si estaven contents, si alguna cosa no els hi agradava, i tots han fet comentaris molt bons i molt positius.

L'únic problema que hi ha hagut és que un noi ha començat a riure's d'un altre i ens hem hagut de posar seriosos. Quan li he demanat que es disculpés i que s'abracessin, s'ha acabat enfadant amb mi i no em parlava. Però finalment, després d'intentar-ho molt, ho he deixat estar i he proposat posar música més moguda i començar a ballar abans d'acomiar-nos. Ha sigut aleshores quan el que estava enfadat s'ha aixecat i ha anat a abraçar a l'altre noi, i després a mi. Llavors ja hem recollit amb la música de la Shakira i hem ballat una mica.

27 de febrer del 2019

Dia molt productiu al centre! Avui he tornat a treballar sola amb tots els nois, i hi eren tots. Ha sigut un dia tranquil i de fet, tots m'han fet molt cas i no hem tingut cap mena de problema amb res. Hem estat comentant les parts que faltaven a la nostra representació d'un dia: la tempesta després del migdia i la tarda. Hem parlat una mica sobre les tempestes, i hem arribat a la conclusió que a tothom li fan por, i per tant, nosaltres hem d'aconseguir espantar al públic que ens estigui escoltant el dia 27 de març (data definitiva del concert).

Els han encantat uns instruments que m'ha deixat el meu tutor, que representen trons, i la veritat és que són molt eficaços. Hem estat provant, i com que només en tenim tres, hem hagut de decidir qui se'ls quedava, però no hi ha hagut cap problema. Els que no tenien els trons, han agafat tres pals d'aigua per representar la pluja i un instrument de fusta per representar l'espetec del llamp, malgrat aquest últim segurament ho haurem de canviar perquè no m'ha acabat de convèncer. Els he explicat que aquesta part la faran ells sols i jo els "dirigiré", en el sentit que els diré quan entren i quan han de parar. Hem fet diverses proves, sobretot per veure si estaven atents, si em miraven. Ho hem enllestit molt ràpid i ja hem passat a fer la tarda.

Per tenir tot el concert muntat només ens faltava la tarda, i és el que hem preparat. Els he explicat que en aquesta, no estaran tocant tots ells, sinó que només tocaran els que a la tempesta tenien els pals d'aigua; en canvi, els altres, he pensat que estaria bé tenir un tema més visual de cara als espectadors. Sort que el meu tutor té moltíssim material per a deixar-me, i m'ha donat unes cintes de colors blancs i verds que transmeten molta pau. Pensava que potser els sabria greu no tocar cap instrument, però ha sigut més aviat tot el contrari: els hi han encantat! Feien unes cares de diversió fent formes diferents amb les cintes, les miraven amb una atenció... He fet un vídeo per tal que s'observin les ganes que hi posen. Ha sigut molt bonic.

He posat una estona la gravació del Bach perquè ells anessin fent el que els vingués més de gust, i m'he adonat d'un problema, i és que aquest moviment dura més de 6 minuts, i crec que és massa estona perquè ells estiguin fent el

mateix. Hem provat de tocar per grups de persones, és a dir, que es vagin intercanviant els instruments per no cansar-se massa. Igualment, la setmana que ve ho comentaré a l'Anabel i potser em proposa alguna idea.

Com que ens han sobrat uns minutets abans d'acabar, he volgut fer un repàs bastant detallat de tot el que tenim: com va cada moviment, què hi representem, com ho representem, qui toca què, com enllacem... Però avui ha sigut tot pura teoria, la pràctica vindrà a partir de la setmana que ve, que ja vindran tots els meus convidats a ensenyar tot el que hem estat treballant i posar-ho en comú. Això sí, abans d'acabar hem estat parlant de com se sentien, si els hi agradava, si s'ho passaven bé, i la veritat és que són molt agraïts, mai et diran un no per resposta ni res negatiu. Jo també els he explicat que estic molt contenta de treballar amb ells, i que sense ells no seria possible el meu treball; ha sigut un moment molt emotiu i hem acabat amb una abraçada conjunta.

6 de març del 2019

S'apropa el concert i els nervis es comencen a notar! A les sessions que venen ara, ens hem de mentalitzar de com estarem aquell dia, com ens col·locarem, etc. Avui, per començar a posar-nos en context, els nois i noies de Bogatell que estan en el meu grup de música, m'han fet una visita a l'Esmuc i hem fet la sessió aquí (ha hagut de ser una mica més curta pel problema amb les aules...). Ha sigut molt emocionant, ja que han conegut a la meitat de músics que tocaran juntament amb ells el dia del concert: els membres del quartet Mar Esteban, Anna Sala i Ignasi Piera.

Hem fet l'albada, on hi toquem tots quatre més els vuit de Bogatell i l'Anabel; i també hem aprofitat per fer la nit, ja que hi toca l'Ignasi. A més, avui hem tingut un visita molt especial i que ens ha ajudat molt i ha proposat moltes coses, l'Albert Gumí, el meu tutor. Hem començat fent una breu presentació de cada un, com ens diem, què ens agrada o quin instrument toquem, i tot seguit ja hem ensenyat els instruments amb els quals hem estat treballant al llarg de les sessions. Els membres del quartet també han explicat una mica com és la part de cada un, què representa, com sona, etc. La idea era que comencessin els ocells i s'anessin afegint tots els altres instruments de percussió fins que entrés el

clarinet, que aleshores, haurien d'anar baixant de volum lentament. Però després de fer proves, hem vist que ens agradava molt la textura que quedava si tocaven tota l'estona, així que hem decidit aguantar el paisatge sonor durant tot el moviment, i a més, d'aquesta manera no queda tan tallat. El repte ha sigut (i serà!) tocar bastant fluixet per recrear aquest ambient matiner en començar el concert. Hem estat provant diverses propostes, com per exemple, que es fessin grups de dos i que, entre ells, no poguessin tocar mai alhora, així, segur que sonava menys, però hi ha persones que els ha costat més que a d'altres; serà qüestió de pràctica i d'anar-ho recordant cada setmana.

Un cop enllestit el matí, ens hem disposat a fer la nit, i malgrat teníem poc temps, hem pogut fer-ho tot i deixar-ho ben clar. Veníem amb una idea semblant a la que era la primera idea de l'albada, que creessin un paisatge sonor i quan comencés el violoncel paressin, i tornessin a tocar al final, però quan ho hem provat no ens ha acabat de fer el pes, ja que de cop ens quedàvem una bona estona sense paisatge sonor, i quan tornava a sonar, era massa sobtat. Així que, després de proves, hem decidit que comenci el mussol sol, després entri el violoncel, i mica en mica, en llocs que hem de pactar, vagin entrant la resta d'instruments amb un ordre també pactat (mussol - pals de fusta - xinxines i copetes - cortina). La gràcia és fer coincidir el moment més àlgid de la peça amb tots els instruments i que soni ben apoteòsic. És aleshores, quan van desapareixent cada instrument també en moments concrets fins que es queda el mussol sol una altra vegada. Quan ja està a punt d'acabar, on el violí aguanta una doble corda i el violoncel fa un pizzicato, sonen les copetes per indicar el final del concert.

Ha sigut un dia amb canvis, però jo crec que les podrem interioritzar i fer-los el dia del concert. El més important és que per ells, venir a l'Esmuc i veure el lloc on estudio, ha sigut una experiència molt bonica. També els ha agradat conèixer els companys amb qui tocaran i fer proves amb la música en directe.

13 de març del 2019

Avui a Bogatell ens han visitat la Begoña Hernández i la Laura Riera, aquesta última, per segon cop. Ha sigut un dia molt mogut, també sense l'Anabel, i amb moltes novetats, ja que hi érem tots i amb alguna persona més. S'han reincorporat a l'equip l'Ivan i la Núria, que havien vingut a alguna sessió anterior, i malgrat la Núria avui no ha vingut, l'Anabel m'ha proposat que toquin també si em sembla bé, ja que potser tenim dues baixes del grup amb el que he treballat. L'Antón estarà fora des de la setmana que ve i no podrà venir al concert, i l'Anabel ha dit que compti amb la possibilitat que en Roc no vingui, perquè quan se'l fa sortir del centre, no ho encara massa bé i prefereix quedar-s'hi, com va passar la setmana passada quan van venir a l'Esmuc. Llavors, el que he fet avui ha sigut començar a fer proves amb el nou candidat i anar pensant com ho faré sense l'Antòn i en Roc.

Hem iniciat la sessió amb una roda de presentació de tots per conèixer-nos amb la Begoña i també repassar qui és la Laura. Hem fet una explicació molt general de com dividim el projecte i ens hem posat a treballar, perquè al final de la sessió vindrien algunes persones de Bogatell a escoltar-nos, així que hem començat amb el Bach que encara no l'havíem fet mai amb música en directe, i la veritat és que ha sigut molt bonic. He fet una nova proposta, i és que la cinta no estigui tota l'estona sinó en moments que he escollit jo, que és quan surt el primer motiu del moviment. Com que els pals d'aigua estan tocant tota l'estona, he proposat que es vagin intercanviant els instruments i les cintes, així tots ho podran tocar tot. Li he demanat a la Laura que fes el paper d'Anabel, i si algú no estava al cas de quan havia de moure's amb la cinta, ella l'avisés. La veritat és que ha anat bé a la primera, i he vist que els hi ha fet il·lusió que tots utilitzessin la cinta en algun moment.

Aleshores hem recordat els duets de Bartók, que potser és la part més difícil, ja que cada un té el seu número i han d'estar atents quan tocar i saber escoltar quan no toquen, però avui no hem tingut masses problemes relacionats amb això. El que ha passat és que alguns s'havien oblidat una mica del que feien i hem estat una bona estona recordant-ho, i quan encara no havíem acabat els

duets, han arribat els espectadors, així que hem hagut de preparar els instruments per poder fer una passada de la part del migdia i la part de la tarda.

Quan hem començat, tenia la intenció de fer una passada seguida incloent la tempesta, però quan hem acabat els duets he vist que anàvem justes de temps i he decidit passar directament al Bach. La idea que he proposat a l'Anabel de les cintes li ha semblat molt bé i ho ha vist més dinàmic; d'aquesta manera, com que és un moviment llarg, no estan fent tota l'estona el mateix. Han sigut divertits tots els Bartók, perquè tothom tenia moltes ganes de ballar i interactuar amb els violins.

Quan hem fet una passada del segon moviment de Bach es notava que ja estàvem cansats i fèiem més tonteries del que és normal però hem sabut aguantar el tipus i fer-lo de dalt a baix. En comptes d'indicar amb la mirada, com que veia que no estaven tan atents, ho anava cridant perquè ho sentissin.

Tots estan nerviosos pel concert, ja que només queden dues setmanes, peròestic segura que serà una experiència molt bonica per a tots nosaltres; només falta enllestir un parell de cosetes.

20 de març del 2019

Avui ha sigut un dia emotiu a Bogatell, ja que és l'últim dimecres que hi vaig; però el proper dimarts hi aniré una hora per explicar ben bé a l'Anabel com anirà tot el dia següent, ja que no ha pogut assistir a les últimes sessions. Ha sigut un dia molt tranquil perquè només érem sis en total.

He decidit fer un recordatori de tot el que haurem de fer i també hem fet una prova de com passar d'un instrument a un altre, per veure si tothom ho tenia clar i quanta estona necessitaven. També els he explicat què passarà en cada moment: primer hi haurà un vídeo, després una presentació del projecte, i finalment ja començarà el concert, però cada peça vindrà introduïda per un poema.

Hem començat amb el matí, i avui s'ha de dir que tots estaven molt atents i de seguida han reaccionat als meus gestos. Tot seguit hem provat l'enllaç amb la segona peça, però aquí els hi he afegit un canvi, i és que, mentre s'estigui recitant el poema, he pensat que estaria bé que sonessin rasques (com si fossin cigales), però quan ho hem provat he vist que sonava massa fort si ho feien tots, així que hem decidit que només ho faran dues persones. Un cop feta la prova, hem repassat cada duo de Bartók que feien ells, i hem provat a veure què passava si s'afegien més músics en números concrets, i la veritat és que ha quedat molt bé.

A continuació, hem provat la tempesta i una mica del moviment de la tarda, a veure com s'anaven intercanviant les cintes i els pals de pluja, i tot ha funcionat molt bé. Un cop provada també la nit (que ha sortit a la primera), hem decidit parlar una mica del projecte. Jo els he preguntat què els havia agradat més, si s'ho havien passat bé, si estaven nerviosos, etc. Tots han fet comentaris molt bonics, i veig que estan molt il·lusionats per fer el concert i sobretot, perquè els vinguin a veure les seves famílies. M'han explicat qui els vindrà a veure i els que no, perquè no vindran; m'han dit que els ha agradat molt l'experiència i que els fa pena que s'acabi, que els ocells són els instruments que més han agradat, que tot és molt bonic... Tot paraules maques.

Després, m'han ajudat a ordenar tots els instruments que havíem tret i ens hem fet una abraçada col·lectiva. Quan he sortit de Bogatell m'ha entrat nostàlgia, la veritat és que ha sigut una experiència impressionant i he conegut a unes persones magnífiques amb les que formem un molt bon equip. Tinc moltes ganes de fer el concert el proper dimecres però em fa pena pensar que no tornaré a anar-hi els dimecres a la tarda, tantes setmanes que porto fent-ho... Em faig el propòsit de no esperar molt per tornar-los a veure, ja sigui col·laborant en algun projecte o simplement fer una visita al centre, allà m'hi sento molt ben acollida.

26 de març del 2019

Avui dimarts, excepcionalment, tres músics més de l'Esmuc que participen al meu projecte inclusiu, hem anat a fer un assaig general del concert de demà. També han vingut l'Albert i l'Anabel, que aquestes últimes setmanes no ha pogut venir a les sessions i volia estar al cas de tot per demà poder controlar qualsevol

cosa. Ha anat molt bé per fer una passada del concert, parant en els moments que calgués arreglar o canviar alguna cosa. Per sort, hi eren tots els músics de Bogatell i hem pogut fer un recordatori del que toca cadascú i en quin moment.

Hem començat amb el Messiaen sense la pianista, ja que no hi ha cap piano al centre, però pel que ens interessava practicar, ja ha servit, que era sobretot que controlessin el volum dels instruments per a no tapar-nos a nosaltres, i també ha servit per veure quan i com acaben (la qual cosa ha anat bé des de la primera vegada!).

Després hem fet els duos de Bartók, en els que hem canviat algun petit detall, com per exemple un número on només havia de tocar una persona l'hem convertit en un número de *tutti* ja que és el final dels duets on representem una festa. Tot seguit hem fet la tempesta, que ha anat molt bé i hem incorporat una nova manera de fer trons: una cartolina! La tarda no l'hem fet perquè l'altra violinista que toca amb mi el duo de Bach no ha pogut venir, però hem acordat que canviarem la manera que havíem proposat d'anar intercanviant cintes i pals de pluja, sinó que només sortirà un a fer formes amb la cinta mentre els altres fan servir el pal d'aigua.

Per acabar, hem provat la nit, i en especial havíem de practicar que l'Anabel entengués amb les meves mirades quan havia d'entrar cada instrument, òbviament amb l'ordre prèviament pactat, i tampoc hi ha hagut massa problema. La veritat és que ha sortit tot molt bé i ha servit per agafar molta energia positiva per demà.

GRAN CONCERT! = 27 de març del 2019

A les 12 en punt han arribat els músics de Bogatell a l'Esmuc, alguns més excitats, d'altres més concentrats, d'altres més nerviosos... Però tots amb ganes de demostrar el que hem estat practicant al llarg d'aquest trimestre. M'he posat molt contenta quan he vist que en Roc havia decidit venir, ja que era un dubte que tenia. L'assaig ha anat realment bé, hem fet una passada de tot, sense canviar res i hem solucionat algun problema, però la veritat és que ha anat molt bé.

Quan ha començat el concert i ja teníem el públic assegut, he passat un vídeo de quatre minuts amb fotos que tinc nostres i algun vídeo, des de fotografies més serioses a d'altres on ningú s'ha pogut aguantar el riure. Quan ha acabat, he explicat molt breument perquè havia fet aquest projecte, però no he volgut avançar massa la temàtica del concert, ja que he pensat que amb les imatges que es veurien al projector, els poemes que es recitarien abans de cada obra i la música en si, el públic podria reconèixer de què tractava el concert, i més veient el títol: "El pas del dia".

Quan hem començat a tocar, he vist que a algunes persones del públic li començava a saltar un somriure tímid a la cara, un somriure sincer, i la majoria, no han parat de somriure fins al final. Ha sigut preciós, amb moments molt bonics i molt especials. No hi ha hagut cap imprevist per part dels músics de Bogatell, en canvi amb els de l'Esmuc sí que ha passat alguna coseta però res que no s'hagi pogut solucionar. He de dir, que a vegades m'ha sigut difícil estar atenta al que tocava mentre estava atenta al que feien ells, però no ha passat res, i suposo que es tracta d'anar guanyant experiència.

He demanat una mica d'opinió al públic, tant als meus amics com a gent que ens ha vingut a veure de Bogatell i a algun familiar. La veritat és que tothom ha estat molt content i molt emocionat. Han notat el bon *feeling* que hi havia entre uns i els altres, la cara de felicitat de tots nosaltres, la feina feta, etc. Quan ha acabat, estava eufòrica, molt contenta, però d'una altra banda, m'ha entrat de cop molta nostàlgia pensant que aquest cop ha sigut l'últim que hem tocat aquest repertori. Això sí, després d'aquesta experiència tinc clar que repetiré, no sé quan, suposo que més de cara l'any que ve quan ja hagi acabat l'Esmuc, però són experiències precioses, molt boniques de preparar i aprens de manera diferent a la que estem acostumats. Recomano 100% que tot músic ho faci algun cop a la seva vida; i encara que potser no li agrada a tothom, crec que l'experiència en si, no fa mal a ningú i segur que tothom es pot endur una part bona de tot això, amb la intenció de repetir, o no.

8. 3. Annex 3: DVD

En el DVD adjuntat en aquest treball es poden veure dos vídeos. El primer és el vídeo de presentació que es va reproduir abans del concert, en el qual hi apareixen fotografies i filmacions fetes durant les sessions de treball. L'altre arxiu és el vídeo del concert.